

Nemški PAVLIHA

v

slovenski obleki.

Knjižica

polna smešnih povestij za kratek čas.

Prevod iz nemščine.

V Ljubljani 1885.

Založil in prodaja **Janez Giontini**, bukvar.

Predgovor.

Vém, da vam bi bilo ljubše, o slovenskem Pavlihi kaj brati, o katerem se posebno na Gorenjskem toliko pripoveduje. Tudi meni bi bilo ljubše, o domačem kaj povedati. Pa pomagaj si, kdor si more. Kakor sicer, gré nam Slovincem tudi tukaj takó, da o tujih več vemo in povedati znamo, kakor o domačih. Prvotni namen te knjižice je, marsikomu kako kratko uro napraviti. Človeško življenje je viharo in nemirno, skrb in žalost sedite tolikokrat kot dve črni kraljici v človeškem srci; veseli pogovori ali nedolžne burke splasijo žalost in otožnost, zavist in srdnost. Navzoče povesti so gotovo pripravne, hladilo v klavrno srce vlití in njih moč je boljša, kakor marsikaka lekarnica. Res je, da se v teh bukvicah marsikaka zarobljena bere, in z glavo bo marsikdo majal ter rekel: Oj, to je bil hudoben paglavec, ki ni bil vreden, da ga je zemlja nosila! Pa namen teh bukvic ni, kóga česa hudega učiti, ampak da vsak hudobijo spoznava, sovraži in

se tudi zvitih in prebranih ljudij varuje. Zakaj dandanašnji je svet, ko bi pač ne bil, ves nezvest, goljufen in hudoben. Berite tedaj te bukvice v svoj prid in korist; kratek čas vam bodo delale, bolj kot kvarte ali pa žganjarske krčme, ali pa tako imenovane historije o strahovih in čarodejnicah in o družih neumnostih.

1. Povest.

Vsi kmetje in kmetice se pritožijo čez Pavliho, ko je enkrat na konji za očetom sedeč ljudem nekaj kazal.

Ko je nemški Pavliha iz plenice se skobacal in hoditi se naučil, šel je med otroke in se prav srčno po trati in gnojišči v vasi mèdel. Spredej in zadej je bil videti, kakor pristrižena opica. Od dné do dné je porednejši prihajal in v svojem četrtem letu je take reči počenjal, da so sosedje vsak dan nad njegovega očeta hodili se, čez Pavlihca pritožit, da je hudoben otrok. Če so ga oče zavoljo tega okregali, se je vedel Pavlihec zvito izgovoriti in nedolžnega storiti, tako da oče niso vedeli, komu bi verjeli. Da bi se o resnici prepričali, so enkrat Pavlihca na konja zadej posadili, ko je ravno veliko kmetov na cesti bilo. Zapovedali so mu, tiho in lepo sedeti. Kaj pa stori ubogljivo dete? Lepo tiho vzdigne svojo srajčico in pokaže kmetom novo zrcalo (špegel). Ljudje so ga začeli glasno grajati in nad njim vpiti: «Fej te bodi, mladi hudobnež!» Oče niso vedeli, zakaj ljudje vpijejo, zato se je Pav-

lihec zdajci očetu pritožil ter rekel: «Ali zdaj vidite, oče, da nikomur nič ne storim in mirno sedim, in vender pravijo ljudje, da sem hudobnež?» Ne da bi se dolgo pomišljevali, posadé oče svojega ljubega sinčka pred se, da bi ga pred očmi imeli. Pa tudi tukaj jo je vedel Pavlihec zviti: Svoja usta je široko raztegnil in jezik je ljudem molil. Ti so zopet skup drli in ga mladega hudobneža imenovali. Bedasti oče pa ni mogel umeti. od kod to pride in reče «Ti si nesrečno dete; kaj boš moral še na tem svetu prestati!» In rajše ga je imel kot poprej. Oče je šel kmalu v drugo deželo, kjer je bila njegova žena domá. Umrl je tam ne dolgo potem, zapustivši ženo in otroka v veliki revšini. Dasi je bil Pavliha že 16 let star, se vender še ni ničesar učil. Vesele so ga samo norčije in burke.

2. Povest.

Kako se Pavliha po očetovi smrti obnaša in se po napeti vrvi hoditi uči.

Pregovor pravi: Kadar mačke doma ni, so miši dobre volje. Po očetovi smrti niso mogli mati svojega divjaka več krotiti in začel je vsaktere neumnosti uganjati. Mati so stanovali v neki hiši, mimo ktere je voda tekla. Ko je bil enkrat Pavliha pod streho in se je učil po napeti vrvi hoditi, pridejo mati z velikim polenom nad-nj; on pa jim smukne skozi okno na sosedovo streho, da ga niso mogli doseči. Na vrvi se je kmalu toliko naučil, da

sklene, svojo umetnost ljudem pokazati. Napel je tedaj vrv iz zahišja čez vodo in jo je tam na nasprotno hišo privezal. Ko ljudje o taki nenadni igrači zvedó, je vse mlado in staro k vrvi drlo in čudili so se, da zna Pavliha tako po vrvi hoditi. Toda njegova sreča je bila kratka in se je imela kmalu v veliko žalost spremeniti. Ko namreč mati vidi, kako ljudje skup vró, so se hoteli v svoji jezi prav znositi in svojega sina zavoljo njegovih neumnostij prav izplačati.

Tiho se tedaj za hišo priplazijo in vrv na dvoje presekajo. Ljubi mojster Pavliha štrbónkne v vodo, in ljudje so se smejali in ploskali dolgo na to. To se je Pavlihi takó zamerilo, da ni besedice ne črhne, in to mu je manj v srce segalo, da je do ušes v vodo padel, kakor to, da so se mu mladi in stari smejali, ki so za njim tekli in mu osle kazali. Mislil je, kako bi jim to zasmehovanje povrnil. Po vrvi ni hotel več hoditi, ker mu je enkrat tako spodletelo.

3. Povest.

Kako Pavliha več kot 100 fantičev pregovori, da sezujejo črevlje, koje on potem skup zmeče in s tem provzroči veliko ruvanje.

Kmalu potem se je hotel Pavliha nad zasmehovanjem pri kopanju maščevati. Potegnil je zopet iz druge hiše vrv čez vodo in je napovedal ljudem, da bo po nji plesal. Ljudstvo je vkup drlo, mladi in stari so pričakovali reči, ki so se imele goditi.

Pavliha tedaj reče prijazno mladim fantičem, da jim hoče kaj lepega na vrvi pokazati, če mu svoje črevlje dajo. Ti mu verjamejo, sezujejo voljno svoje črevlje in jih dajo Pavlihi. Bilo jih je blizo sto in šestdeset. Nabere jih na vrvico in gré ž njimi na vrv. Stari in mladi so zijali in bi bili radi vedeli, kaj bo lepega naredel; pa nekteri mu niso prav zaupali in so si mislili, ko bi le svoje črevlje nazaj dobili! Ko tedaj Pavliha na vrv sede in svoje sleparije začne počenjati, zavpije: «Pazite! Vsak naj pazi in svoje črevlje zopet išče!» To izgovorivši prereže vrvico in vrže vse črevlje na zemljo na en kup, da se je črevelj čez družega prekuceval. To videti se vržejo stari in mladi na kupec, eden vgrabi tú en črevelj, drugi tam jednega; jeden kriči: Ta je moj! drugi: Lažeš, moj je! in tako se začnejo lasati in jako pretepati; eden je spodej ležal, drugi zgorej, eden vpije, drugi kolne, tretji se smeje; z eno besedo, prava prekucija je bila. Pavliha pa se je smejal na vrvi, da se je za trebuh držal in vpil: «Tako je prav! tako je prav! Iščite si sedaj svojih črevljev; uni dan ste se vi meni smejali, danes je pa moja vrsta!» Med tem, ko so se mladi in stari za črevlje dolgo in krvavo ruvali, pobere Pavliha svoje peté in se ni smel več pokazati, ampak sedel je doma pri materi in črevlje šival.

Njegova mati niso nič o tem vedeli, zakaj da ne smé iz hiše, in so se zelo veselili, da je začel delati. Mislili so, da se bo zdaj resnično poboljšal.

4. Povest.

Mati Pavliho nagovarjajo, naj se uči kacega rokodelstva.

Pavlihova mati so bili veseli, da je njih sin naenkrat tako pokojen in tih postal. Nagovarjali so ga, se kakega rokodelstva učiti. Pa do enega ni imel veselja, do družega je bil preveč razposajen, in tako se je vedno izgovarjal. Mati pa niso nehali, mu na srce govoriti in mu žalostne dni oznanovati. «Ljuba mati!» jim reče tedaj Pavliha, «kakor kdo svojo reč začne, tako jo konča.» — «To vem,» odgovoré mati; «zakaj že štiri tedne nisem kruha pri hiši ne videla ne jedla.» — «To meni tudi ni kaj všeč,» reče Pavliha, «toda ubog mož, kateri nima nič jesti, se mora tudi postiti znati, in če ima kaj, se tudi masti; časi s psom, časi z betom. Tako tudi midva jéva.»

5. Povest.

Kako Pavliha v nekem mestu péka za vrečo kruha ogoljufa.

«Oh, ljubi Bog, pomagaj,» zdihuje Pavliha drugo jutro, «kako hočem svojo mater potolažiti? Od kod hočem kruha dobiti, jih nasititi?» S težko glavo gre iz trga, v katerem je z materjo prebival, v neko mesto. Tam vidi pekovsko štacuno, gre notri in reče peku: «Priatelj, ali bi ne hoteli mojemu

gospodu za deset petic kruha poslati?» Imenoval je gospodovo ime in hišo, v kateri je prebival, in reče mu, da bo fanta poslal ž njim, kateremu naj se izroči denar. Pék v to dovoli. Pavliha pak je imel vrečo s skrito luknjo. V ta žep si je dal kruha naštetih in gre s fantom, ki bi bil imel denar prejeti. Ko se okrog vogla zavijeta, pusti Pavliha hlebec belega kruha v blato pasti, postavi vrečo na stran in reče fantu: «O joj meni! umazanega kruha ne smem svojemu gospodu prinesiti, teci urno nazaj in prinesi mi drug hlebec!» — Preden pa nazaj pride, izgine Pavliha in se zunaj mesta v hišo skrije. Ko fant Pavlihe več ne najde, teče domú in pové peku, kaj se je zgodilo. Ta gre v hišo, kjer bi bil po Pavlihovem govorjenji gospod imel stanovati, pa tu ne najde nikogar in spozna, da je ogoljufan. Pavliha pa naloži svoj kruh vozniku na voz, ki je bil iz njegovega kraja, in gré poleg voza. Ko k svoji materi pride, ji reče: «Nate, jejte, dokler imate kaj; tak post je dober.»

6. Povest.

Kako mora Pavliha z družimi otroci kašo čez mero jesti in je zato še klofutan.

V vasi, v kateri je Pavliha s svojo materjo prebival, bila je navada, da so, kadar je kdo prašiča zaklal, otroci sosedov v to hišo prišli in juhe, to je kaše sè zeljem in kakim koščekom klobase, dobili. V tisti vasi stanoval je pristavec, ki je bil skóp.

Ker zavoljo sramote otrokom vender kaše ni mogel odreči, si je zvijačo izmislil, da bi jim kašo v juhi za vselej osolil; nareže jim va-njo mastne skorije. Ko fantiči in deklice pridejo in tudi Pavliha ž njimi, jih spusti v hišo, zaklene vrata in polije kašo. Pa kaše je bilo dosti več, kakor so je otroci jesti mogli. Ko je tedaj kak otrok preč šel in ni hotel več jesti, vzel je pristavec šibo in jih napletal, da so zopet jedli. Poznal je pa Pavlihove muhe, in če je ktereга čez pleča vrezal, je Pavliho še bolj vžgal in to je toliko časa počenjal, da so vso kašo pojeli, tako da jim je tako teknila, kakor psom trava. Od tistihmal ni hotel nobeden več v hišo tega skópega pristavca, na koline priti. Pavliha pa si je mislil: Le čakaj, tudi jaz ti jo bom zasolil!

7. Povest.

Kako Pavliha naredi, da se pristavčeve kokoši za krmo pulijo.

Drugi dan sreča Pavliha pristavca. Ta ga vpraša: «Ljubi Pavliha, kedaj boš spet k meni prišel na koline?» Pavliha mu odgovori: «Kadar se bodo tvoje kokoši za krmo pulile in štiri in štiri za drobtino kruha se kavsale.» Pristavec mu reče: «Do tistihmal je še dolgo.» Pavliha mu odgovori na to: «Kaj pā, če pridem, preden boš imel zopet koline?» Na to gre svojo pot in misli na to, dokler je čas prišel, da so pristavčeve kokoši na cesto

prišle. Zdaj zveže Pavliha blizo 20 nit, po dve v sredi skup, in priveže na vsak konec niti drobtino kruha in vrže vse kokošem. Kokoši pogoltnejo drobtine in jih vender ne morejo požreti, ker je na drugem konci vedno druga kokoš vlekla. Tako je več kot 30 kokoš se sem ter tja vlačilo, in se zavoljo velikosti drobtin vender niso mogle rešiti. Začele so praskati in daviti se, in Pavliha je lakomniku koline zasolil.

8. Povest.

Kako Pavliha v ulnjak zleze in po noči, ko sta ga dva tata hotela vkrast, stori, da se med seboj stepeta in ulnjak pustita.

Enkrat se zgodi, da gre Pavliha s svojo materjo v neko vas na semenj. Ko se tam dobro vina nasrka, si je iskal kraja, kjer bi se naspal. Pride do ulnjaka, kjer je bilo razen mnogih uljev tudi nekaj praznih. Zleze tedaj v prazen panj, ki je bil najbližje čebel, da bi nekoliko zaspal. Spal je pa od poldne do trdne noči in mati so mislili, da je šel domu, ker ga niso nikjer najti mogli. Tisto noč pa prideta dva tatova, ki sta hotela panj vkrasti; rekla sta, da je tisti najboljši, kateri je najbolj težak. Teh-tala sta tedaj panj za panjem in ko do tistega prideta, v katerem je bil Pavliha, najdeta ga najtežjega. Vzdigneta ga tedaj in ga komaj neseta. Medtem se Pavliha zbudi in posluša njune naklepe nekaj časa. Ker je bilo tako tema, da eden družega ni mogel videti,

zgrabi Pavliha prednjega za lase in ga jako potegne. Ta se vjezi nad svojim tovarišem in misli, da ga je on zlasal, in ga kolne. Zadnji pa reče: «Mislim, da se ti sanja, ali pa v spanji greš; kako mi je mogoče te lasati? Saj komaj z obema rokama panj nesem.» Pavliha se je skrivaj smejal in mislil: «To bo smešno!» Čakal je, da za streljaj dalje prideta; zdaj tudi zadnjega prime za čop. Ta se je še bolj vjezil ter rekel: «Težko nesem, da mi koš poka, pa praviš, da te lasam; zakaj ti mene lasaš?» Prednji odgovori: «Lažeš tepec, kako bi te jaz lasal? Saj komej pot pred sabo vidim.» Tako se prepiraje neseta zopet nekoliko kodalje. Zdaj prime Pavliha oba na enkrat, in sicer zadnjega tako močno za grive, da se z glavo v panj zadene. Ves razkačen izpusti panj in pade na sprednjega. Tako sta se nekaj časa nabijala, dokler eden nju ne pobegne. Tako sta se v tamoti razšla, da eden za družega ni vedel, panj sta pa popustila. Slišati, da sta oba odšla, pogleda Pavliha iz panja, in ker je bilo še tema, je ostal v njem do dneva. Zdaj še le izleze iz njega, pa ne vé, kje da je. Nazadnje pride do grada, kjer je v službo stopil.

9. Povest.

Kako Pavliha pečena piščeta z ražnja jé?

Pavliha je prišel v neko vas na Nemškem k županu. Temu je Pavliha zavoljo njegovega priprostega vedenja dopadel. Vzel ga je za hlapca.

Obljubil mu je, da mu bo dobro pri njem in da bo imel to jesti in piti, kar njegova kuharica. Pavliha si tega ni dal dvakrat reči in ostane pri županu z veseljem. Županova kuharica zadavi koj dva piščanca in ju natakne na raženj, ter peče. Pavliha je bil prav priden in je piščanca na ražnji skrbno vrtil, da sta bila pečena. Med tem je opazil, da ima kuharica eno samo oko, in spomni se županovih besed pri vdinjanji, da bo imel jesti, kakor župan in njegova kuharica. Sname tedaj enega piščanca z ražnja in ga sné v kuhinji brez kruha. Ko je bilo čas jesti, pride na eno oko slepa kuharica k ognju, piščanca polit. Videti pa, da se samo en piščanec peče, reče Pavlihi: «Kje je pa drugi piščanec?» Pavliha ji pa odgovori: «Poglejte še z unim očesom in videli bode oba.» Ker je kuharici slepoto očital, jo je bilo sram in velika jeza jo je napadla. Teče tedaj k županu in mu pové, kako jo je hlapec pogledal in kaj ji je rekel, in da se samo en piščanec še peče. Župan gre tedaj sam v kuhinjo ter reče: «Poslušaj me, Pavliha, zakaj si mojo deklo zasramoval? Dobro vidim, da je samo en piščanec na ražnji, kam pa je drugi prišel?» Pavliha mu odgovori: «Saj vidite tukaj enega; unega je vaša dekla videla, in rekel sem ji, da naj z obema očesoma pogleda, da bo oba videla. Na to je vsa jezna proč tekla.» Župan se je smejal ter rekel: «Moja dekla ne more z obema očesoma pogledati, ker ima le eno samo.» Pavliha reče na to: «Tako le vi govorite, jaz pa tega ne rečem.» Župan pravi:

«In vender je tako : enega piščanca pa ni.» Pavliha reče: «Jaz sem ga snedel; saj ste mi rekli, da imam to jesti in piti, kar vaša dekla; žal bi mi bilo, če bi bila vi dva piščanca brez mene snedla; da bi tedaj vi ne bili lažnik, sem enega piščanca poprej snedel.» Župan je bil zadovoljen s tem zvitim odgovorom in reče: «Ni mi ravno za pečenega piščanca, ravnaj se prihodnje le bolj po volji moje kuharice.» Na to reče Pavliha: «V vsem, kar mi ukazete.» Kar je tedaj kuharica Pavlihi storiti ukazala, je storil vse le na pol. Če je imel škaf vode prinesiti, je prinesel samo pol škafa; če je imel dva polena v kuhinjo prinesiti, je prinesel eno samo poleno in tako je vse na pol storil, tako da je kuharica dobro videla, da ji samo nagaja. Vse je tedaj svojemu gospodarju potožila. Ta jej pa reče: «Ljubi Pavliha, moja dekla ni nič s tabo zadovoljna.» Odgovori mu Pavliha: «Druzega nisem storil, kar ste mi ukazali; rekli ste, da bom imel kakor vaša dekla; vaša dekla bi rada z obema očesoma videla in ima vender le eno samo, torej le polovico vidi, in jaz storim tudi samo polovico.» Župan se je smejal, kuharica pa togotila ter rekla: «Gospod, ako tega cepca še delj obdržite, vam uidem.» Tega pa župan vender ravno ni hotel, moral je tedaj Pavliha iz službe iti. Pa pomagal mu je vender župan. Ker je namreč mežnar tiste vasi umrl, je skrbel župan, da je Pavliha mežnarstvo dobil.

10. Povest.

Kako je Pavliha rekel, da hoče v nekem mestu z mestne hiše leteti.

Pavliha ni dolgo mežnar ostal. V neko veliko mesto pride, ki je ob veliki reki ležalo. Tu je vsak-tera oznanila trosil, da bi svoje ime bolj razglasil in da bi povsod od njega govorili.

Mestjani so tedaj vedno k njemu hodili in ga prosili, da bi jim kako posebno umetnost pokazal. Rekel jim je tedaj, da jim hoče vstreči in z mestne hiše leteti. Velik krik je tedaj zagnal v mestu, tako, da so se stari in mladi na trgu zbirali, njegovo umetnost gledat. Zdaj pride Pavliha na mostovž pred mestno hišo in dela z rokami, kakor bi hotel zleteti.

Ljudje so z ustni in z očmi zijali ter mislili, zdaj bo zletel le. Pavliha pa se je smejal ter glasno rekel: «Častiti gledavci! doslej sem mislil, da ni večjega norca na svetu od mene; zdaj pa dobro spoznam, da je tukaj celo mesto polno norcev. Zakaj če bi mi vi vsi rekli, da znate leteti, bi vam jaz vender tega ne verjel. Jaz nisem ne gos ne kak drug ptič; vrh tega nimam ne perut ne perja, brez katerih vender nihče ne more leteti. Zdaj menda sami spoznate, kakošni bedaki da ste. Norci ostanete vsi; toliko znam leteti, kolikor vi.» S temi besedami zapusti mestno hišo in pusti ljudi stati, kateri so se ali smejali ali sramovali in se v ustnice grizli ali pa za ušesi praskali.

11. Povest.

Kako Pavliha bolnike v neki bolnišnici brez zdravil ozdravi za en dan.

Enkrat pride Pavliha tudi v nemško mesto Norimberk in nabije velika oznanila na cerkvena vrata ter se za imenitnega zdravnika vseh bolezni razglasi. Takrat je bilo ravno veliko bolnikov v novi bolnišnici, katerih bi se bil vodja bolnišnice rad znebil in katerim je ljubo zdravje iz srca privoščil. Ta pride k Pavlihi, čudodelnemu zdravniku, in ga vpraša, ali se upa bolnikom pomagati? Pavliha odgovori, če mu dá 200 krón plačila. Obljubi mu jih vodja, ako bo bolnikom pomagal, in ko Pavliha še pristavi, da naj mu ne dá vinarja, ako ne ozdravi vseh, je to vodju bolnišnice tako zlo dopalo, da mu je koj dvajset krón dal. Zdaj gre Pavliha v bolnišnico in vzame dva postrežnika seboj. Vsakega bolnika posebej vpraša, kaj mu je, in ko je šel od njega, ga zaroti in mu reče: «Kar ti bom razodel, Bog obvaruj, komu povedati.» Vsak bolnik mu je moral to obljubiti. Reče tedaj vsakemu v uho: «Ako hočete, da vas ozdravim, se to ne more drugače zgoditi, kakor da enega izmed vas v prah sežgem in ta prah drugim spiti dam. Kteri je tedaj med vami naj bolj bolan in naj slabši hoditi more, tega hočem sežgati, da drugim pomagam. Vratarja bolnišnice bom tedaj pred vrata postavil in zavpil: «Kdor ni bolan, pridi ven in ne mudi se!»

Pavliha.

Ko pa Pavliha to zavpije, so vsi zbežali, tako, da je bolnišnica vsa prazna ostala.

Ko mu vodja bolnišnice plačilo z veliko hvaležnostjo odrajta, je šel Pavliha dalje. Čez tri dni pa pridejo bolniki vsi zopet nazaj in so tožili, kako so bolni. Vodja jim reče: «Kaj je pa to? Ali vam nisem pred tremi dnevi še le mojstra pripeljal, ki vam je na noge pomagal, da ste vsi teči zamogli?» Zdaj so mu razodeli, s čim jim je žugal, da bi bil tistega, kateri bi bil poslednji k vratam prišel, v prah sežgal. Zdaj je vodja spoznal, da je bil goljufan. Tako so bolniki v bolnišnici ostali, denarji pa Pavlihi.

12. Povest.

Kako se Pavliha peku v službo ponudi.

Ko Pavliha v nekem mestu k peku pride, ga vpraša ta, kaj zna delati. Odgovori mu, da je pekovski hlapec. Pek mu reče: «Ravno nimam nobenega hlapca, ali hočeš pri meni služiti?» Pavliha se udá v ponudbo. Drugi dan mu ukaže pek, zvečer peko napraviti, zakaj danes mu ne more pomagati. Pavliha ga vpraša: «Kaj pak imam peči?» Mojster, ki je bil tudi norčevaven mož, mu odgovori: «Pekovski hlapec si in ne veš, kaj bi pekel? Kaj pa se peče? Sove ali opice?» Pavliha gre in naredi iz testa zgolj sove in opice. Ko mojster zjutraj vstane, mu pomagati, ne vidi nikjer ne regelj ne štruc, ampak

zgolj sove in opice. To ga razsrdi in reče Pavlihi: «Tepec, kaj si naredil?» Odgovor mu dá: «Kar ste mi ukazali!» Na to reče pek: «Kaj mi je z norcem storiti. Tak kruh ni za nič.» To izgovorivši ga prime za vrat ter reče: «Plačaj mi testo!» Pavliha mu reče: «Ako moram testo plačati, ostane blago meni!» «Kaj maram za blago!» odgovori pek in Pavliha mu plača testo. Ko so bile sove in opice pečene, jih pobere Pavliha v jerbas in jih nese sabo, kjer je prenočil. Mislil si je: Dostikrat sem že slišal, da ne prinesó ljudje nič tako posebnega v to mesto, da bi se ne dalo v denar spraviti. Ker je bil ravno sveti Miklavž, se vsede ravno pred cerkev s svojo robo in prodá vse svoje sove in opice in dobi dosti več denarja za-nje, kakor je dal za testo. Ko je pek to zvedel, se mu je za malo zdelo. Pred cerkev je tekel, in je hotel tudi še plačilo od peke od njega imeti. Pavliha pa jo je z denarji dalje odrinil.

13. Povest.

Kako dá Pavliha svojega konja z zlatimi podkovami podkovati.

Pavliha je bil mož, da je s svojo modrostjo daleč okrog slovel, in so ga povsod hvalili. Veliki gospodje so ga tudi radi imeli in so mu dajali obleke, hrane, denarjev in konj. Tako pride enkrat k danskemu kralju, ktereга prosi, mu svojih umetnost ktero pokazati. Obljubi mu, njegovega konja z naj-

boljšimi podkovami podkovati dati. Pavliha vpraša kralja, ali smé njegovim besedam verjeti. Kralj mu odgovori: «Ako svojo umetnost pokažeš, bom mož beseda.» Pavliha pelje tedaj svojega konja k zlatarju in ga pusti z zlatimi podkovami in srebrnimi žebli podkovati. Potem gré h kralju ter ga vpraša, ali hoče podkovanje plačati. Kralj mu obljubi in zapové svojemu dvorniku plačilo odšteti. Dvornik je mislil, da bo kak navaden kovač koval. Pavliha ga pa pelje k zlatarju, kateri sto cekinov terja. Toliko dvornik ni hotel plačati, ampak je šel kralju to povedat. Ta pokliče Pavliho k sebi ter mu reče: «Pavliha, kako drago si pa dal konja podkovati? Če bi jaz vse moje konje tako drago podkovati dajal, bi moral kmalo deželo in ljudi prodati.» Pavliha mu odgovori: «Svitli gospod in kralj! Ali niste rekli, da mora najboljši podkovanje biti in po teh vaših besedah sem storil.» Kralj mu reče: «Ti si moj najzvestejši služabnik, ki vsaj storiš, kar ti ukažem.» Smejal se je nad to zvijačo in mu plača sto cekinov. Pavliha pa je dal zlate podkove odtrgati, svojega konja z drugimi podkovati in je ostal pri kralji do njegove smrti.

14. Povest.

Kako so Pavlihi neko deželo prepovedali.

V neki deželi je Pavliha enkrat silno hudo-bijo naredil, tako da so mu zavoljo tega tisto deželo prepovedali in povelje dali, da ga imajo obesiti,

če ga v nji zasačijo. Pavliha pa se té dežele ni hotel ogibati, in ker je njegova pot ravno skozi to deželo peljala, je šel naravnost skozi njo. Enkrat gré spet ravno skozi prepovedano deželo, kar vojvodo sreča. Zdaj si je mislil Pavliha: Ako zbežim, me s konji doidejo in posekajo in vojvoda me dá v svojem srdu na prvo drevo obesiti.

Ni tedaj dolgo premišljeval, ampak stopi s svojega konja, ga zabode in mu prereže trebuh, izmeče drob iz njega in stopi v votlo truplo konjsko. Ko vojvoda s svojimi tovarši k njemu prijezdari, in Pavliho v trebuhu konjskem zagleda, reče eden njegovih služabnikov: «Milostivi vojvoda in gospod! Pavliha stoji v trebuhu svojega konja.» Vojvoda gre k njemu in mu reče: «Ali sva vkup? Ali ne veš, da sem ti svojo deželo prepovedal in zažugal, da te bom ukazal, ako te v nji dobim, na kol obesiti?» Pavliha mu reče: «Gospod! upam, da mi boste prizanesli, ker nisem ničesar storil, zavoljo česar bi bil zaslužil, obešen biti.» Vojvoda mu reče: «S čim se zamoreš izgovoriti, ali zakaj stojiš tako v koži svojega konja?» Pavliha odgovori: «Milostivi, pre-svitli knez! bal sem se tako vaše nemilosti, da mi ni bilo kaj družega storiti, kakor se med štiri kole vstopiti, med katerimi sem se po stari šegi v varnosti mislil.» Vojvoda se pa zasmеja ter reče: «Ali hočeš prihodnje moje dežele se ogibati?» Pavliha odgovori na to: «Kakor ukažete, milostivi gospod!» Vojvoda spodbode svojega konja in reče: «Tebe nočem nikoli več gledati.» To slišati, skoči Pavliha s konj-

skega trebuha ter reče: «Hvala tebi, ljubi konj, ti si mi pomagal in gospoda milostivega storil; bolje je, da krokarji požrejo tebe, kakor pa mene,» in zapustil je deželo pész.

15. Povest.

Kako Pavliha od kmeta zemljo kupi.

Kmalopotem pride Pavliha zopet v to deželo v neko vas, in čaka, da bi vojvoda v mesto po imenu Zél jezdaril. Tu se je peljal kmet na svojo njivo. Pavliha ga vpraša, čegava je njiva. Kmet mu odgovori: «Njiva je moja, dobil sem jo po svojem očetu.» Pavliha ga dalje vpraša, koliko bi mu moral dati za voz zemlje z njegove njive. Kmet je hotel imeti dve petici. Pavliha mu plača, se vsede na voz kupljene zemlje in se pelje s konjem, kterega je pred kratkem od nekega žida kupil, v Zél. Ko vojvoda prijezdari in Pavliho na vozu do brade zakopanega zagleda, reče: «Pavliha, ali ti nisem svoje dežele prepovedal, če ne — te pustim obesiti?» Pavliha mu odgovori: «Milostivi gospod! jaz nisem v vaši deželi; v lastni deželi sedim, ki sem jo od nekega kmeta kupil, ki mi je rekel, da jo je po svojem očetu dobil.» Vojvoda reče na to: «Pojdi v božjem imenu s svojo deželo, in ne hodi mi več pred oči, če ne te pustim s konjem in vozom obesiti.» Nato poreže Pavliha štrange pri konji, se zažene na-nj in hiti iz dežele. Voz je pustil pred vojvodovim gradom.

16. Povest.

Kako je Pavliha v Pragi s študenti se skušal in izpit dobro napravil.

Pavliha pride tudi v Prago in se izdá tukaj za zelo učenega moža, kateri zna na najtežja vprašanja odgovarjati, in da mu ni noben dohtar kos. Dal si je oznanilo spisati, ktero je na cerkvenih vratih nabil. Vodjo šol je to ustenje zelo žalilo; dohtarji in profesorji so pisano gledali in so se zbirali in posvetovali, kaj bi Pavliho vprašali, da bi jo ne izpeljal, in so mislili, če bi slabo izpit napravil, bi mu kropa prilivali in ga v sramoto spravili. Sklenili so tedaj vsi priti in se ž njim v učenih rečeh prepirati; šolski vodja bi mu imel prašanja dajati. Po šolskem pisarji so ga prosili drugi dan k izpraševanju priti; tudi je moral pisarju pismo dati, da bo gotovo prišel, vpričo cele visoke šole odgovarjati se, da se o njegovi učenosti prav prepričajo. Pavliha odgovori pisarju: «Povej svojemu gospodu, da hočem tako storiti in upam, da me bodo še kot pobožnega moža spoznali.»

Prihodnji dan se zberejo vsi dohtarji in profesorji, tudi večjidel vsi študentje. Pavliha pa vzame svojega krčmarja (birta), nekoliko drugih mestjanov in tovarišev seboj, da bi ga študentje ne napadli. Ko v zbirališče pride, so mu rekli k mizi stopiti in na dana vprašanja odgovoriti.

Prvo vprašanje, ktero mu je vodja dal, je bilo, da naj pové in dokaže: «Koliko kapljic vode je v

morji?» Ako jim tega ne more vganiti in dostojnega odgovora dati, ga bodo neučenega in baharskega zaničevalca umetnosti obsodili in kaznovali. Pavliha pa odgovori na to vprašanje umno in srčno: «Častitljivi gospod vodja! Ukažite drugim vodam ustaviti se, ktere od vseh strani v morje tekó, vam hočem morje premeriti, dokazati in resnico povedati.» Ker je pa vodji nemogoče bilo, druge vode ustaviti, mu je moral tudi merjenje morja spregledati, in osramočen mu da drugo vprašanje ter reče: «Povej mi, koliko dni je preteklo od Adamovega časa do danes?» Pavliha mu odgovori kratko: «Samo sedem, kajti kadar jih sedem preteče, se začné zopet drugih sedem in to gré tako, kar svét stoji.» Vodja mu dá tretje vprašanje, rekoč: «Povej mi zdaj, kje je sredi zemlje?» Pavliha odgovori: «Ravno tú, kjer mi stojimo; ako mi ne verjamete, premerimo z žnoro, in če sem se za bilko ali za las zmotil, naj nimam prav.» Vodja ni mogel nič na to reči in vpraša ga četrte: «Povej, koliko je od zemlje do nebes?» Pavliha odgovori: «Če kdo v nebesih govori, je mogoče na zemlji ga slišati; pojdite tedaj v nebesa in glasno bom vpil, da bote v nebesih slišali, ako pa slišite, recite, da nimam prav.» To vodji zopet ni bilo mogoče, in začelo mu je vroče prihajati, ker mu je Pavliha tako zvito na vsa vprašanja odgovarjal, da ga niso mogli vjeti. Peto vprašanje je bilo: «Kako globoko je morje?» Brez dolzega pomišljevanja odgovori Pavliha: «Kolikor globoko kamen pade; kajti vsak kamen, ki ga va-nj vržete,

pade na dno.» Zdaj mu dá vodja še šesto vprašanje: «Kako velika so nebesa?» Urno dobi odgovor: «Jezero sežnjev so široke in jezero sežnjev visoke; to ne more biti drugače, in če mi tega nečete verjeti, vzemite solnce in luno in vse ozvezdje z nebesa, in premerite jih natanko in videli boste, da imam prav.» Nič več niso mogli storiti. Pavliha jim je bil vsem preveč zvit, in sram jih je bilo, da ga niso mogli v kozji rog vgnati. Vodja je pobral osramočen svoja kopita, Pavliha pa je dolgo suknjo slekel, in dalje potovaje pride v mesto Erfurt.

17. Povest.

Kako Pavliha v mestu Erfurtu osla brati uči.

Ko se je Pavliha v Pragi tako odrezal, gré v mesto Erfurt, ker se je bal, da bi mu praški gospodje oči ne iztaknili. V Erfurtu so bile takrat imenitne visoke šole. Tú tudi brez odloga svoja pisma nabije in s tem veliko govorjenja napravi. Zakaj gospodje visocih šol so že o njegovih zvijačah veliko slišali in radi bi ga bili osebno poznali. Posvetovali so se tedaj, kaj bi mu naložili, da bi enako prejšnjim osramoteni ne bili. Sklenili so, Pavlihi osla v uk dati, ker so oslov dovelj imeli. Rekli so tedaj Pavlihi: «Veliko obetajoča pisma ste nabili, da hočete vsako stvar brati in pisati naučiti. Zavoljo tega so profesorji visocih šol ene misli, vam osla v uk dati; ali si ga upate učiti?» Pavliha od-

govori: «Se vé da, toda časa mi je za to treba, ker je osel nespametna žival.» Pogodili so se tedaj ž njim na dvajset let in obljubili so mu 500 tolarjev plačila; nekaj so mu koj odšteli. Pavliha si je pri tem mislil: Trije smo na vsak način; ako šolski vodja umrje, sem odrešen; ako jaz umrjem, kdo mi more kaj, in če moj učenec gré rakom žvižgat, sem tako rešen.

Vzel je tedaj svitle tolarje z lahko vestjo, osla pa v uk. Pustil si ga je v svoje stanišče peljati, kjer je bil vesel krčmar, je najel hlev za svojega nadebudnega učenca in mu položil stare bukve v jasli. Med liste bukev pa je ovsa nasul. Ko osel to opazi, je liste z jezikom premetaval, ovsa iskal in ga lizal, in če ga ni več našel, je upil: «I A, I A!» Ko je Pavliha to videl, gre k vodji in mu reče: «Častitljivi gospod vodja! kedaj hočete videti, kaj moj učenec dela?» Vodja mu reče: «No, ali mu pa vaš uk tudi v glavo gré?» Pavliha odgovori: «Prav neotesanega zadržanja je in trdo bučo ima; pa vender sem s svojim prizadevanjem v kratkem času ga naučil, da nekaj črk in posebno nekaj samoglasnic razločno izgovoriti zná. Ako vam je kaj na tem ležeče, pojte z mano in sami ga bote slišali.» Ubogi osel se je celi predpoldan postil. Ko tedaj Pavliha z vodjem in nekterimi izmed profesorjev v hlev stopi, položil bukve pred svojega učenca. Ko osel bukve v jaslih zagleda, naredi silno učen obraz, in premetuje liste sem ter tjà, ovsa iskaje; ko pa nič ne najde, začne s svojim prijetnim

glasom vpiti: «I A, I A, I A!» da se je ves hlev tresel in da je vodja strahoma vrat iskal. Na to reče Pavliha: «Ljubi gospodje! ali slišite samoglasnici: I A. kako jih že v glavi ima, upam, da bo kaj iz njega; tudi se mi zdi, da ima za petje glavo.» — Kmalu potem umrje vodja in Pavliha zapusti svojega učenca in visoko šolo, kajti mislil si je: preveč bi imel opraviti, če bi hotel vse osle v Erfurtu zmodriti. Od tistihmal je učenost na kol obesil.

18. Povest.

Kako je Pavliha ženskam kožuhe opral.

Od todi popotuje Pavliha dalje in ostane v neki vasi čez noč. Na vprašanje krčmarice, kakošen rokodelec je, ji odgovori, da ni nikakošen rokodelec, ampak da vselej resnico govori. «Take ljudi prenočim rada», reče krčmarica. Ko ji pa Pavliha bolj natanko v oči pogleda, vidi, da krčmarica navskriž gleda; zato ji reče: «Kam pa gledate, žena; vi pa navskriž gledate!» — «Oh, da bi te zlodil!» ga ozmirja krčmarica. «Kar živim, mi še ni nikdo kaj takega očital!» Pavliha ji pa reče: «Ljuba žena, ako mi je vedno resnico govoriti, ne morem tega zamolčati.» Krčmarica se je potolažila, ker ju sicer nihče ni slišal. Ko je Pavliha čez noč v njeni hiši ostal, je prišel s krčmarico na pogovor, da zná stare kožuhe prati, da so kakor novi in jih moli ne jedó. Žena je imela več stare kožuhovine doma

in prosila ga je, jo koj prihodnje jutro oprati, in reče mu, da bo to tudi vsem sosedinjam in prijateljicam povedala, da tudi one svoje kožuhe prinesó in v perilo dajo. To je Pavlihi dopadlo. Ko drugo jutro krčmarica v vasi razglasi, prinesejo ženske svoje kožuhe v perilo. Pavliha jim ukaže zdaj veliko mleka prinesiti, kar so rade storile; kajti zelo so se veselile novih kožuhov. Postavil je zdaj dva kotla na ogenj; vlije vse mleko in dene vse kožuhe vanja, in pusti, da so se kuhali. Ko je mislil, da so že dosti kuhani, reče ženám: «Zdaj mi pa morate mladega, belega lipovega lesa prinesiti, in ko zopet pridete, hočem kožuhe iz kotlov vzeti, za to potrebujem lesa.» Babe so voljno tekle po les in njih otroci so veselo skakali in peli: «A ha! zdaj bomo imeli nove kožuhe!» Pavliha pa si je mislil: Le počakajte, še niso dosti kuhani. Med tem, ko so bile babe v gozdu, je Pavliha še bolj podkuril, je pustil kožuhe kuhati se in jo je potegnil iz vasi in ga tudi ni bilo več nazaj, kožuhe prat. Ko so žene nazaj prišle, so se začele prepirati, kajti vsaka je hotela svoj kožuh najprva iz kotla imeti. Ko so jih pa bolj ogledale, so videle vse razkuhane, takó da so razpadli. Pavliha je bil pa že čez hribe in doline, ne da bi se bil pri krčmarici poslovil.

19. Povest.

Kako Pavliha v nekem bavarskem mestu beriče razkači, da v vodo popadajo.

Dolgo dolgo je Pavliha od mesta do mesta popotoval in ljudi goljufal; ko je prigoljufane denarje zapravil, pride v neko mesto na Bavarskem. Tu je delj časa ostal, in ko se je že z mestom bolj seznanil, ga je začel dolg čas obhajati, in zdržati se ni mogel, tudi tukaj svoje burke vganjati. Enkrat vidi, da so beriči nekam pod mestno hišo zlézli, kjer so po noči spali in čuli. Dobro si tedaj to v glavo vtisne, posebno neko brv med trgom in med tisto kalupico, v kateri so beriči čuli. Čez to brv je bilo po noči težko priti. Pavliha čaka, da se ljudje spat spravijo in da vse potihne, da bi svojo hudobnost mirno izpeljal. Vzame tedaj tri plohe z mosta, jih vrže v vodo, gré po tem pred mestno hišo in začne tam razgrajati in kleti in mlati s starim nožem ob tla, da so iskre letele; ko beriči to slišijo, so vstali in jo vdrli za njim. Pavliha zbeži čez trg in se komaj čez brv splazi, s katere je plohe v vodo pometal. Ko pa na uno stran pride, začne glasno vpiti: «He, he, he! kje pa ste zaspanci, brezserčne babe!» Ko beriči to slišijo tečejo še bolj jaderno za njim, in vsak je hotel prvi biti. Ker je bilo pa silno temá, niso videli luknje na brvi ter pocepajo eden zadrugim v vodo; luknja je bila pa tako tesna, da so si še nad plohmi glave očesali in zobé izbili. Zdaj začne Pavliha zo-

pet vpiti: «He, he, kam pa greste? Jutri me pa spet lovite!» — Eden si je nogo zlomil, drugi roko, tretjemu je glava otekla, in nobeden ni brez škode ostal. Ko je Pavliha beričem tako naredil in jih dobro skopal, ni več v tistem mestu ostal, ampak zbežal je; zakaj bal se je zeló, da bi mu nad koš ne prišli.

20. Povest.

Kako Pavliha za denarje jé.

Ko Pavliha v drugo mesto pride ves lačen, si je z zvijačo denarjev pridobil. V krčmo gré, kjer silno veselo krčmarico najde, koja ga prijazno pozdravi: kajti na njegovi obleki je spoznala, da je poseben človek. Ker je bil kmalu čas kosila, vpraša ga krčmarica, kaj se njemu poljubi. Pavliha ji odgovori, da je ubog popotnik in jo prosi, naj mu za božjo voljo kaj jésti da. Krčmarica pa mu reče: «Priatelj, v mesnici mi tudi nič zastonj ne dajo; veliko imam stroškov in zato se mi mora jed plačati». Pavliha reče: «Ljuba žena, saj znam jaz tudi za denarje jesti in piti; le povejte po čim?» Odgovori mu ona: «Pri gosposki mizi za 8 grošev, pri mizi poleg gosposke za 18 krajcarjev, pri mizi za kmete pa za 12 krajcarjev». Pavliha si misli: Čim več denarjev, tem bolje, in se vsede tiho k gosposki mizi, jé in pije, kar mu diši. Ko si je trebuh z jedmi in pijačami napolnil, prosi krčmarico ga odpraviti, ker mora

zavoljo siromaštva dalje iti. Krčmarica mu reče «Ljubi gost, plačajte za kosilo 24 krajcarjev, potem znate iti v božjem iménu». «O ho!» reče Pavliha, «tako se nisva zmenila jaz sem jédel, da mi je pot na tla kapal, in težko me je stalo, da sem si denarje z jedjo zaslužil. Ali niste rekli, da se pri gosposki mizi za 24 krajcarjev jé; dajte mi tedaj 24 krajcarjev, da morem naprej; trebuh mi hoče razpočiti; teči moram». Krčmarica ni védela ničesar več storiti in rekla mu je: «Pojdi v božjem imenu, hudoba! za zdaj ti bodi, drugi pot pa pojdi tjé k sosеду, ki mi je tudi druge goste prevzél.»

21. Povest.

Kako si Pavliha v nekem mestu kokoš kupi in kmetici njenega petelina zastavi.

V starih časih ljudje niso bili tako hudobni in prekanjeni, kakor so zdaj, posebno kmetje, in s temi je Pavliha svoje reči navadno dobro opravil. Tako pride enkrat v neko mesto, kjer so ravno semenj imeli. Denarjev ni imel; zakaj kakor si jih je zaslužil, tako jih je zopet pognal. Ko je tedaj mislil, kako bi zopet denarjev dobil, zagleda kmetico na trgu sedéčo, ki je imela poln kurnik kokoši in petelina. Pavliha jo vpraša, koliko jih par štima? Odgovori mu: «Par veljá 5 grošev». Reče ji: «Ali nič ne jenjate?» «Nič» mu odgovori, «toliko dobim povsod za-nje». Pavliha pa

zgrabí kurnik s kokóši in steče, ne da bi jih bil plačal. Žena teče za njim in vpije: «He, mož, kako je to? ali mi ne bote mojih kokóši plačali?» Odgovori ji: «Jaz sem pisar pri tem gospodu». «Tega ne vprašam», mu reče, «ako hočete kokoši imeti, jih plačajte; jaz ne poznam tistega gospoda, nimam tudi z njim nič opraviti, in razen tega so me tudi oče učili, da imenitnim ljudem ne na upanje nič dajati.» Pavliha pa ji reče: «Žena vi imate slabo vero; da se pa ne bo treba vam bati — vam tega petelina tukaj v zastavo dam, dokler kurnika in denarjev ne prinesem». Priprosta žena se je pustila oplahitati in vzeme petelina v zastavo; pa goljufana je bila, zakaj Pavlihe ni bilo več nazaj.

22. Povest.

Pavliha kovaški hlapec.

Ne dolgo potem pride Pavliha v drugo mesto in gré h kovaču v službo. Mojster je bil silno denarja lakomen mož, ki bi bil svojim delavcem rajši ne vém kaj, kakor plačilo konec tédna dal. Pa to pot je na pravega naletel, zakaj Pavliha se ni pustil dolgo za nos voditi. Svojega delavca koj začetkoma dobro privaditi, je sklenil mojster že o polnoči vstati in delavce k delu zbuditi. Ko tedaj rés ta čas pride in jim v kovačnico ukaže, reče Pavliha: «Mojster, kaj pa mislite, da nas tako zgodaj budite; cela soseska se bo iz spanja

zbudila!» Mojster mu odgovori: «Moja navada je taka, da svojih hlapcev prvih osem dni ne pustim dalje ležati, kot do pol noči.» Pavliha ni črhnil na to in se vdá v to. Ko jih pride drugo noč zopet buditi, gre Pavlihov tovariš k delu, Pavliha pa vzame svojo postelj in si jo priveže na hrbet. Ko je bilo železo razbeljeno, priteče iz izbe k nakovalu in je pritiskal s kladivom na železo, da so iskre na postelj letele. Mojster zavpije nad njim: «Kaj pa počneš, ali si znorel? Čemu imaš postelj na hrbtu? Zakaj je nisi na svojem mestu pustil?»

Pavliha mu odgovori: «Ljubi mojster, nikar se ne jezite, ker delam po vaših besedah, da imam pol noči na postelji ležati, pol noči pa postelj na meni».

Mojster to slišati se še bolj vjezi in mu reče, da naj postelj nazaj nese, od koder jo je prinesel, in govori mu še dalje: «Poberi se mi brez odloga iz moje hiše, nesrečni neporednež!» Tega si Pavliha ni pustil dvakrat ukazati, temveč gre v izbo in postavi postelj na njeno mesto. Potem prinese lestvo (lojtro), zleze na streho, jo predere, stopi na remeljne, potegne lestvo za seboj in jo postavi s strehe na cesto, gre doli in naprej.

Ko mojster to peklensko ropotanje sliši, šel je z unim hlapcem za njim pod streho, in ko vidi — da je porednež streho raztrgal, ga še večí jeza zgrabi, vzame dolgo železo in teče urno za njim. Hlapec pa prime mojstra, ga drži in mu reče: «Ne tako,

Pavliha.

mojster, saj ni nič drugega storil, kakor kar ste mu ukazali». Kovač se na to vtolaži, še bolj pa, ker mu je Pavliha izpred oči zginil.

23. Povest.

Kako Pavliha k čevljarju v službo stopi in ga praša, kako ima usnje rezati? Ko mu pa mojster reče: debelo in drobno, kakor pastir iz hleva žene, rezal je vole, krave, teleta, ovce in svinje iz usnja.

Kmalu potem pride Pavliha k nekemu čevljarju; ta je hodil pa raje na sprehod ali pa v pivnico, kakor da bi bil delal, in je prepuščal svoje delo hlapcem. Pavliha se komaj na stol vsede, mu že prinese novi mojster velik kos usnja in mu ga ukaže prirezovati. Na Pavlihovo vprašanje, po kaki meri hoče vrezano imeti, odgovori mojster: «Reži debelo in drobno, kakor pastir iz hleva goni.» Ko je šel čevljar od doma, je vrezoval Pavliha usnje in je delal iz usnja teleta, ovce, vole, krave, koze, kozle in vsaktere živali.

Ko pa mojster domu pride in videti hoče, kaj hlapec dela, najde iz usnja vrezane živali. Jeza ga zgrabi in Pavlihi reče: «Kaj si pa naredil in usnje tako nepotrebno tratil?» — «Ne zamerite, ljubi mojster,» mu odgovori Pavliha, «ravno tako sem storil, kakor ste mi vi ukazali». Mojster je rekel: «Jaz ti nisem ukazal, usnja spriditi.» — «Kaj se jezite, mojster, tako zeló?» mu odgovori Pavliha. «Ali mi

niste ukazali debelo in drobno, kakor pastir iz hleva goni, in to sem storil, kakor vidite.» Reče mu mojster: «Mislil sem le, za velike in za majhne čevlje.» — «Ako bi mi bili tako ukazali,» reče Pavliha, «bi bil tudi rad tako delal in bi tudi zdaj še rad to storil.» Zmenila sta se z lepim in mojster je to Pavlihi spregledal, ker je obljubil, v prihodnje vse po mojstrovi volji storiti, naj mu le vselej prav natančno pové.

Kmalu po tem je mojster podplate rezal, položi jih pred Pavliho ter mu reče: «Dobro pazi in šivaj male čevlje z velikimi po vrsti.» Pavliha reče: «Prav je» in začne šivati. Mojster je to pot nekoliko odložil od doma iti in je hotel videti, kaj bo Pavliha naredil; zakaj dobro je vedel, da bo storil, kakor mu je ukazal. Pavliha pa vzame en majhen in en velik čevelj in ju sešije. Mojster se tiho priplazi, in videti, da čevelj k čevlju šiva, mu reče: «Ti si mi pravi čevljar, vse mi storiš, kakor ti ukažem.» Pavliha mu pa odgovori: «Kdor stori, kakor mu ukažejo, ga ne tepejo.» Na to mu mojster reče: «Da, moj ljubi hlapec, moje besede so bile pač take, mislil sem pa drugače. Mislil sem, da imaš en par majhnih čevljev izvršiti, potem pa en par velikih. Ti delaš po besedah, ne pa po mislih.»

Zdaj mu prinese družega usnja ter reče: «Tu imaš novega usnja; reži čevlje čez kopito.» Potem gre mojster od doma, ne da bi bil pomislil, kaj je govoril. Čez eno uro se še le spomni, kaj je govoril, namreč, da ima čevlje čez kopito rezati. Urno spije

tedaj svoj poliček in teče jaderno domu. Pavliha je sedel in vse usnje ravno čez najmanjša kopita rezal. Ko mojster pride in vidi, kaj je storil, mu reče: «Kaj si naredil? Ali je samo majhnih čevljev treba; čemu so ti pa velika kopita?» Pavliha se je izgovoril na njegove besede, da ima čevlje na kopita rezati. Mojster pa mu reče: «Ti znaš zvito besede obračati, tako jaz nisem mislil, plačaj mi usnje, ktero si spridil, če ne, še mene s tabo vred obesimo.» Pavliha mu odgovori: «Strojar zna še drugo usnje delati», vstane, gre skozi vrata ter reče: «Ako me več ne bo, tukaj sem bil. Z Bogom!»

24. Povest.

Kako Pavliha nekemu kmetu juhe (župe) skuha in mestu masla smradljive ribje masti vá-njo déne.

Od ondod je šel Pavliha v drugo mesto in ostane zopet pri nekem čevljarji. Ko bi bil imel prvi dan delati, gré njegov mojster na trg, kupi seženj derv in obljubi kmetu vrh denarjev tudi juhe dati. Ko kmeta z drymí vred pred hišo pripelje, ni bilo nikogar doma; njegova žena in dekla šle ste tudi od doma. Samo Pavliha je doma ostal in čevlje šival. Ker je moral pa mojster še enkrat na trg iti, ukaže Pavlihi vzeti, kar dobi, in kmetu obljubljeno juho skuhati. Pavliha mu obljubi to storiti, in ko je kmet drva z voza metal, je Pavliha juho kuhal. Ker pa ni mogel masla najti, vzame iz neke posode, ki je

v kotu stala, smradljive ribje masti in polije juho z njo. Kmet pride v hišo, se vsede in začne jesti. Pa juha mu je silno zoperno dišala; ker je bil pa lačen, jo je vender jedel. Med tem pride čevljar domu in ga vpraša, kako se mu je juha prilegla? Kmet mu odgovori: «Dišala je prav po novih čevljih.» Ko kmet odide, se je čevljar smejal in Pavliho vprašal, s čim je kmetu juho zabelil. Pavliha mu odgovori: «Saj ste mi rekli vzeti, kar imam; družega nisem imel, kakor ribjo mast in ž njo sem kmetu juho zabelil.» Čevljar je pohvalil svojega hlapca, rekoč: «Prav si storil; juha je bila za kmeta dobra dovelj, naj mu dobro tekne!»

25. Povest.

Kako dá Pavliha nekemu čevljarju svoje čevlje namazati, kteremu za to okna razbije.

V nekem mestu na Nemškem je stanoval čevljar z imenom Kristof. K temu gré Pavliha, da bi mu čevlje namazal in mu reče: «Mojster, ali bi mi hoteli te čevlje našpikati, da pridem v ponedeljek zopet po-nje?» Mojster mu obljubi. Ko Pavliha odide, reče hlapec mojstru: «Mojster, to je Pavliha, kateri vsakemu ktero pod nos dá; varujte se ga, da tudi vi ktere ne dobite.» Mojster mu reče: «Kaj nama je ukazal?» — Hlapec mu odgovori: «Rekel vam je, čevlje mu našpikati, mislil je pa, da mu jih namažete. Zdaj mu jih ne bova namazala, ampak

našpikala, kakor pečenko špikajo.» Mojster reče nato: «Storiva, kar nama je ukazal!» in vzame špeha, ga zreže in našpika ž njim čevlje, kakor pečenko, tako da so imeli čevlji polno ljuknjic. Pavliha pride že drugo jutro spet in vpraša, ali je že storjeno, kar je naročil. Čevlje je mojster na zid obesel. Pokaže mu jih tedaj ter reče: «Tukaj visé!» Videti, da so čevlji tako našpikani, se Pavliha zasmije ter reče: «Vi ste pošten mož; storili ste, kakor sem vam ukazal; koliko sem vam dolžan?» — «En srebern groš,» odgovori mojster. Pavliha mu ga dá, vzame svoje našpikane čevlje in gré.

Mojster in hlapec sta se smejala in za njim gedala. Mojster reče z dopadajenjem: «Ta pot Pavliha ni pravega zadel; tega bi mu ne bila imela storiti.» Med tem pa priteče Pavliha zopet nazaj k hiši, butne z glavo in z ramo v okna, da so zazvenketala, ter reče čevljarju: «Mojster, vprašal bi samo rad, kakošen špeh je to, ali od svinje ali od merjasca?» Mojster in hlapec planeta k višku, ko zaslišita okna žvenkljati in ko Pavliho zagledata, ki je tako hudo z okni ravnal, se mojstru jeza vname in kriči: «Ti hudobnež, plačaj mi okna ali pa ti glavo razbijem!» Pavliha pa reče mojstru: «Ljubi mojster, nikar se ne jezite, zvedel bi samo rad, kakošen je ta špeh, ali od svinje ali od merjasca?» Mojstra je pa še bolj jeza lomila in vpil je, da naj mu okna cela pusti. Pavliha pa mu reče: «Ako mi nečete povedati, kakošen špeh je to, moram iti in ktereга družega poprašati.» Šel je tedaj

od okna in skrbel je, da je čevljarju izpred oči prišel. Ta se je zdaj nad hlapcem nosil, in rekel mu je: «Ti si mi dal svét, čevlje našpikati; zdaj ti dam jaz tudi en svét, da se moja okna popravijo.» Hlapec pa mu reče: «Dostikrát sem že slišal, z norci in hudobnimi ljudmi se ne pečati. Ako bi bili vi to storili, bi bila vaša okna cela ostala.» Na te besede je dal mojster hlapcu slovó in škoda ga je spametovala.

26. Povest.

Kako Pavliha nekemu čevljarju zmrznjenega blata mesto masti prodal.

Povedali smo že, kako je Pavliha nekemu čevljarju usnje razrezal in mu veliko škodo naredil. Ko Pavliha zopet v tisto mesto pride, obišče tega čevljarja in ga pomiluje zavoljo njegovo takratne zgube. Rekel mu je, da bo v kratkem veliko usnja in masti prejel; prav po ceni mu hoče oboje prepustiti, da mu za storjeno škodo nekoliko povrne. To je bilo čevljarju všeč in reče mu: «Dobro mi boš storil; zakaj takrat si me bil na beraško palico spravil. Kadar blago prejmeš, mi ga pošlji.» Tako sta se razšla. Pozimski čas je bil in ljudje so ravno gnojišča trebili. Pavliha gre tedaj k nekemu premožnemu kmetu in mu obljubi lepo plačilo, če mu šest sodčkov napolni, ktere sicer v vodo zvozi. Kmet mu to stori in mu napolni sodčke skoro do vrha in jih pusti na mrazu, da vse trdo zmrzne.

Pavliha pride po nje in jih zgorej za štiri prste na debelo z mastjo zalije, jih potem trdno zabije, domu spelje in pošlje po čevljarja. Ko ta pride, odbijeta zgorej posode, in ker je blago čevljarju prav prav dopalo, se kmalu zmenita, tako, da bi mu čevljar 42 goldinarjev plačal, in sicer 22 goldinarjev koj, ostanek pa čez leto. Pavliha spravi denarje in je šel svojo pot dalje; zakaj bal se je, ker je bila druga goljufija hujša od prve.

Čevljar je prevzel svoje blago in se je veselil, kakor tisti, ki zgubljene denarje najde. Njegovi hlapci so se tudi že veselili pojedine, kakor je navadno. Ko sodček k ognji denejo in se, kar je bilo v njem, jame taliti, jih hud duh v nos zbôde, tako, da so eden družemu rekli: «Smrdiš, kot prasica! Ti si kam stopil! Ti piješ smrdeč tabak i. t. d.» Ker pa ničesar našli niso, so dejali mast v drugo posodo in so hotli usnje ž njo namazati. Globočje pa, ko so prišli, večji smrad je bil, nazadnje pa so spoznali goljufijo in so nehali delati. Ko to mojstru povedó gre ta s hlapci vred Pavliho iskat; pa kje je bil že ta z denarji, in ima ostanek še dan denašnji terjati.

27. Povest.

Kako je Pavliha za pivarskega ali prajarskega hlapca in kako psa mesto hmelja skuha.

Čez nekaj časa pride Pavliha v nekem mestu k nekemu pivarju v službo. Nekoč je imel pivar svatbo in ukazal je Pavlihi, da naj z deklo pivo ali pir

kuha, dokler nazaj ne pride. Posebno naj skrbi, da se hmelj dobro prekuha, da bo pivo bolj ostro. Pavliha obljubi, njegovo povelje natanko spolniti. Potem gré pivar s svojo ženo iz hiše. Pavliha začne kuhati in dekla ga je učila, ker je bolj to razumela kot on. Ko je čas prišel, hmelj kuhati, mu reče dekla: «Rada bi šla malo gledat, kako kaj plešejo; saj boš znal sam hmelj kuhati.» Pavlihi je bilo prav, ker si je mislil: Češ, kadar jo dekla odtegne, zamoreš svojo porednost pokazati.

Pivar je imel namreč velicega, močnega psa, kteremu se je Hmelj reklo. Ko je tedaj voda dobro zavrela, vjame psa, ga vrže v vrelo vodo in ga tako dolgo kuha, da je šla dlaka in koža od njega. Ko se dekla zopet domu povrne in Pavlihi pomagati hoče, reče mu: «Dosti je, odtoči.» Ko cedilo prinese, mu pravi: «Ali si tudi hmelja pridjal? Nič ga ne čutim na lopati.» Ko dekla išče in išče, najde pasje kosti na dnu in začne glasno vpiti: «Kaj si pa djal med pivo? Konjač naj je pije!» Med tem pride pivar domu, precéj vinjen. Pogleda pa vender še po svojih ljudeh in jim reče: «Ljubi moji, kaj delate?» Dekla mu odgovori: «Ne vem, kaj; za pol ure sem šla k plesu in sem ukazala hlapcu hmelj po polnem skuhati, on je pa našega psa skuhal; tú vidite njegov hrbet.» Pavliha reče: «Saj ste mi rekli, če bi le vsi tako vbogljivi bili, bi bili gospodarji gotovo zadovoljni.» Gospodar ga je pa še tisto uro iz službe spokal. Kaj pa je s svojim pasjim pivom naredil, se še dandenašnji ne vé.

28. Povest.

Kako je Pavliha pri krojaču pod kadjo šival in iz suknje volka naredil.

Pavliha je šel tudi h krojaču v službo. Ko v šivalnici sedi, mu reče mojster: «Hlapec, ako hočeš šivati, šivaj tesno in dobro, da se videlo ne bode.» Pavliha obljubi to, vzame šivanko in suknjo, zleze pod kad in šiva. Mojster pa, ki je poleg njega stal, mu reče: «Kaj pa misliš storiti? To je čudno šivanje!» Pavliha mu odgovori: «Mojster, rekli ste mi, da naj šivam, da se videlo ne bode, in tako nihče ne vidi.» Mojster mu na to pravi: «Ne, ne tako, ljubi moj! tako nisem mislil; nehaj in ne šivaj več, ampak začni šivati, da bo drobno videti.» To je blizo tri dni trpelo; tretjo noč pa je krojača zaspanec prijel in več se mu ni ljubilo šivati. Vzel je tedaj sivo kmečko suknjo, ktera je bila komaj pol dodelana, vrže jo Pavlihi in mu reče: «Dodelaj tega volka po polnoma, potem pojdi pa v postelj.» Pavliha vzame suknjo, jo razpara, naredi volkovo glavo, potem život in noge, postavi vse na klince, da je bilo volku enako, in potem gre v postelj. Ko mojster drugo jutro vstane in Pavliho zbudi, najde volka. Čudil se je nad njim in ni vedel, kaj ima pomeniti, in ko Pavliha pride, mu reče: «Kaj si naredil?» Odgovori mu: «Volka, kakor ste mi ukazali.» Mojster mu reče: «Tacega volka nisem mislil, imenoval sem le sivo kmečko suknjo volka.»

Pavliha mu pravi: «Ljubi mojster, tega jaz nisem vedel; če bi vas bil pa prav razumel, bi bil rajši suknjo naredil kot volka.» Krojač je bil s tem odgovorom zadovoljen. Čez nekoliko dni je krojača zopet dremota obšla. Mislil si je, za hlapca je še prezgodaj spat iti, in dá suknjo, ki je bila do rokavov dodelana, Pavlihi, rekoč: «Vrzi še rokave k nji, potem lahko tudi v postelj greš.» Pavliha mu reče: «Je že prav!» in obesi suknjo na kljuko, prižge dve luči in meče rokave do jutra na suknjo. Ko mojster vstane, pride, ga gleda in mu reče: «Kaj počneš te neumnosti?» Pavliha mu odgovori z modrim obrazom: «To mi ni nikakeršna neumnost; celo noč sem tukaj stal in rokave v suknjo metal, pa niso se je hoteli prijeti; boljše bi bilo, da bi mi ukazali bili spat iti, nego da ste mi veleli, rokave metati, kajti dobro sem vedel, da bo to prazno delo.» Krojač mu reče: «Ali sem jaz tega kriv, ali sem vedel, da vse narobe razumeš? Jaz nisem tako mislil.» Pavliha mu odgovori: «Zato naj se vam vsak lepo zahvali, ako kaj drugače poveste, kakor mislite; vaših mislij ne znam uganiti. Vsedite se in šivajte, ker sem jaz silno zaspan in moram počiti.» Mojster pa ga zavrne: «Ne, ne tako! jaz ne bom zaspanca in zanikernega človeka redil, nikari mi ne spi, ali mi pa zapusti hišo!» Prepirati sta se začela, in ker je krojač tudi še dve luči plačane hotel imeti, ktere je Pavliha požgal, pobere Pavliha svoja kopita in gré.

29. Povest.

Kako je Pavliha naredil, da so trije krojači s klopi padli, in kako je potem ljudi prepričeval, da jih je sapa vrgla.

V mestu Bamberg na Bavarskem je Pavliha blizo trga 14 dni stanoval, zraven je pa krojač prebival, pri katerem so trije šivankarčki na klopi sedeli. Kadar je Pavliha mimo šel, so mu nagajali in cunje vá-nj metali. Pavliha si je mislil: Saj mi še niste odšli, kozli! vender pa je molčal in pričakoval lepe priložnosti. Na zadnje nažaga v noči pred somnjem Pavliha noge pri klopi, na kateri so krojači sedeli, klop pa položi na kamen. Zjutraj postavijo krojači klop na noge, se vsedejo in šivajo. Ko svinjski črednik zatrobi, pridirjajo prašiči tudi iz krojačeve hiše, prideró pod okno in se drgnejo ob klopine noge tako, da so krojači z okna na ulico zleteli. To videč vpije Pavliha po cesti in po trgu: «Ali ste videli, kako je veter tri krojače z okna pihnil!» — in krojače zasramoval. Začetskoma niso vedeli, kako se je to zgodilo, kmalu pa so zvovali, da jim je Pavliha to naklonil. Druge kole so pod klop zabili in od tistihmal so pustili Pavliho v pokoji.

30. Povest.

Kako Pavliha krznarju v krznje zleze, kjer so bile suhe in mokre zmešane.

Kmalu potem dobi Pavliha pri nekem krznarji delo. Prvo noč, ko je šel krznar spat, vzame Pavliha široke kože, ki so na drogih visele, in suhe kože, ktere so bile že izdelane in ktere so bile še mokre, jih zmeče pod streho na kup, zleze med nje in spi med njimi celo noč. Ko mojster vstane in vidi, da ni nobene kože na drogih, gré urno pod streho in hoče Pavliho prašati, ali vé, kje so kože; pa Pavlihe ne najde nikjer in vidi, da so kože suhe in mokre druga vrh druge ležale. To ga zeló užali in pokliče z milim glasom ženo in deklo. Klicanje Pavliho zbudi, izleze izmed kož ter reče: «Ljubi mojster, kaj vam je, da tako silno kličete?» Krznar se vstraši, ker ni vedel, kaj se na kupu kož giblje, in reče: «Kje si?» Odgovori mu: «Tukaj!» — «Da bi te zlodi!» reče mojster, «ti si mi kože z drogov vzел in suhe in mokre iz apna vkup zložil in mi nektare z družimi spridil; kako si vender bedakast.» Pavliha mu odgovori: «Kako mojster! ali se zato jezite, ker sem eno samo noč med njimi ležal?» Krznar mu reče: «Jaz ti nisem veleval, izdelanih kož pod streho znositi, mokre skupaj zmetati in v njih spati». Polena je iskal, da bi Pavlihi nekoliko kožo ustrojil, pa Pavliha skoči po stopnicah in hoče pri vratih uiti. Pridete mu pa krznarjeva žena in dekla na pot

in ga hočete zadržati. On pak kriči iz vsega grla: «Pustite me, da grem po zdravnika, mojster si je nogo zlomil!» Spustite ga in tečete k mojstru. Ta pa leti po stopnicah za Pavlihom, pade v svoji naglosti čez ženo in deklo, in ju podere tako, da so se vsi trije po tleh valjali. Tako je Pavliha mojstru ušel.

31. Povest

Kako Pavliha nekemu krznarju volkove mestu kožuhov dela.

V nekem mestu je stanoval krznar, ki je svoje rokodelstvo dobro umel in je prav priden bil. Zavoljo tega je bil bogat in imel dosti dela. Za kralja in za veliko gosposko je le on delal. Primerilo se je, da so napravili veliki gospodje o zimskem času veselico na ledu in naročili so pri krznarji silno veliko kožuhov iz volčine. To zvedevši gré Pavliha k temu mojstru in ga dela prosi. Ker je imel mojster ravno veliko opraviti, ga je bil vesel in ga vpraša, ali zna tudi volkove delati. Pavliha mu pokima, da zná, ter reče, da jih je tudi že v družih deželah delal. Krznar mu reče: «Ljubi hlapec, ravno prav mi prideš, ostani pri meni, zavoljo plačila se menda ne bova pisano gledala.» Pavliha mu odgovori: «Meni je prav, pošteni se mi zdite in upam, da boste kmalu spoznali, kakošen človek da sem, kadar boste moje delo videli. Tega jaz ne delam z družimi hlapci, sam moram biti, da svoje delo bržeje po svoji volji

dogotovim.» Na to mu dá stanico od družih ločeno, položi volčine pred njega, iz katerih bi bil imel kožuhe ali tako imenovane bunde delati in mu dá mero za nekatere večje in manje kožuhe. Pavliha prevzame volčine ali volčje kože, jih vreže in naredi iz njih same volkove, v ktere sena nabaše in jim iz palice noge naredi, da so stali, kakor če bi bili živi. Ko so bile kože vse razrezane in volkovi dodelani, gré k mojstru in mu reče: «Mojster, volkovi so zgotovljeni, ali imate še kako drugo delo?» Mojster mu reče: «Imam pač še veliko dela, ljubi hlapec, le šivaj v eno mer, kolikor zamoreš.» Ko pa mojster v Pavlihovo stanico stopi in volkove po konci stoječe vidi, ga popade jeza in mu reče: «Kaj pa je to, ti lahkomišljeni gumpec, kakošno škodo si mi naredil? Zapreti te bom dal.» Pavliha mu odgovori: «Mojster, ali je to moje plačilo? Ali nisem po vaši volji delal? Ukazali ste mi volkove delati; ako bi mi bili pa rekli, kožuhe iz volčin delati, bi bil koj umel in tudi rad storil. Treba je, da se tujemu človeku v začetku reč dobro razloži. Ako bi si ne bil domisljeval, da bom večji hvalo za svoje delo pri vas imel, bi pač ne bil delal.» Potem vzame Pavliha slovo od tistega mesta in gré s pičlo hvalo in mošnjico v drugo mesto.

32. Povest.

Kako Pavliha krznarjem živo mačko v zajčji meh
zašije, v žakelj zaveže in prodá.

Če je veljalo, koga prekaniti, je bil Pavliha vselej pripravljen, kakor je to v nekem mestu krznarjem pokazal. Ko so namreč krznarji pustni večer obhajali, bi bili tudi radi zajca jedli. Ko Pavliha to zve, si misli: «Krznar, kteremu sem volkove delal, mi tudi ni nič za moje delo plačal; za to se morajo tukajšnji krznarji pokoriti.» Krčmarica hiše, v kateri je stanoval, je imela lepo mačko; to k sebi privabi, jo vjame in pod suknjo stisne. Potem si kupi zajčji meh, in da bi vse prav po svoji volji storil, zašije mačko va-nj, obleče kmečko obleko, se vstopi pred mestno hišo in drži svojega zajca toliko časa pod suknjo skritega, da nek krznar pride. Tega vpraša Pavliha, ali bi ne bil pri volji, dobrega zajca kupiti, kterega mu pokaže. Pogodila sta se, dá mu je štiri sreberne groše za zajca in šest vinarjev za staro mavho dal, v kateri je imel zajca. Krznar nese zajca v gostilnico, kjer so bili vsi zbrani veseli, da je zajca kupil in najlepšega živega zajca tako po ceni dobil. Da bi se pa prav veselili, gredó krznarji na vrt, izpusté zajca, za njim pa pse, da bi se z lovom kratkočasili. Psi jo užgó za zajcem, ki pa ni zajčjih skokov delal, ampak na prvo drevo spleza in mijavka: Mjav, mjav! Ko to krznarji slišijo in vidijo, se spogledujejo, usta za-

voljo zajca obrišejo, in rečejo: «Goljufani smo!» Pavliha se je pa v pest smejal. Od tod menda je tudi pregovor: Mačka v žaklji kupiti.

33. Povest.

Kako je Pavliha pri nekem baronu kočijaž in kako mu kočijo namaže.

Kmalopot pride Pavliha v grad, v katerem je bogat baron stanoval. Pri tem se oglasi in mu reče, da je posebno dober kočijaž in bi rad pri njem služil. Baron ga k sebi pokliče in ker se je Pavliha globoko priklonil in je od svojega popotovanja govoril, je baronu zelo dopadel in vzame ga v službo. Njegove burke so barona marsikterikrat k smehu prisilile, in kadar je Pavliha svoje burke prav začel spuščati, se je baron za svoj debeli trebuh držal in djal: «Šencej, ti si zvit kot kozji rog!»

Ko je baron nekdanj s svojo gospo se v mesto peljati hotel, pokliče svojega kočijaža in mu ukaže, konje oskrbeti, kočijo osnažiti in dobro namazati, ker se hoče v mesto peljati. Pavliha mu reče: «Gospod, vse bom po vaši volji preskrbel; samo mazila je še za tako dolgo pot premalo. Tudi moram prositi, milostivi gospod, če mi ne zamerite, ker je moja mošnja že skoro na suhem, da mi kake krajcarčke va-njo porinete, da vam ne bom sramote delal.» Baron mu reče: «Tu imaš denarjev za mazilo, le dobro mi kočijo namaži, zakaj jutri

Pavliha.

sem h kralju povabljen, in záse imaš tukaj dva zlata, ktera ti bom na koncu leta vračunal.» Pavliha se dvakrat globoko priklone in hití k svojemu delu. Kupi si tedaj mazila za kolesa, vzame kertačo, gre ž njo v kočijo in jo namaže znotraj, na stranéh in na sedežih vso. Potem si umije roke, se obleče po kočijaško in stopi pred barona ter pové, da je vse oskrbel in da je pripravljen. Ko se tudi baron napravi, podá se gospa baronovka lepo va-njo in ravno tako baron. Pa komaj postavi ta desno nogo v kočijo, kar zagromi in zakolne: «Kaj si mi storil, prokleta kanalja, da bi te h!» Pavliha pa te žlahtne molitve ni dalje poslušal, ampak zbeži s kočijaško obleko in z dvema zlatima ter si misli: «Ta dva sem oba dobro namazal!»

34. Povest.

Kako je Pavliha krčmarja goljufal, ker mu je vrč vode za vrč vina dal.

Ko je Pavliha v mesto Libek prišel, se je zelo varoval in lepo zadržal, da ni nikogar razžalil; zakaj v Libeku je bila gosposka ostra. Tisti čas je živel krčmar, ki je vina mestne gosposke točil, silno ošaben in napihnjen mož, ki je mislil, da ni nihče tako pameten kakor on, tudi bi bil rad imel, da bi za takega veljal in dostikrat se hvalil, da mora tisti zgodaj vstati, ki bi ga hotel goljufati.

Zavoljo tega so ga meščani zelo sovražili in se niso hoteli nič ž njim pečati. Ko tedaj Pavliha od ošabnosti tega krčmarja zvé, se ni mogel premagati, mu tudi eno narediti. Samo misliti je še pred moral, kako to storiti. Gré tedaj k njemu, poskusit, in vzame dva vrča še seboj, ki sta bila enako delana. V enem je imel polno vode pod plajšem, da nihče ni videl, prazni vrč je pa očitno nosil in gre ž njim urno h krčmarju, si dá vina nameriti, vzame vrč z vinom pod plajšč in dene družega z vodo v roko, ga postavi na mizo, pa krčmar tega še zapazil ni ter reče: «Krčmar, po čim točite bokal?» — «Po 24 kr.», mu odgovori. «To je preveč», reče Pavliha; «jaz nimam več kot 12 kr. pri sebi, ali mi ga za toliko daste?» Krčmar se vjezi ter reče: «Ali hočeš še ceno za vino postavljati? Toliko daj, kolikor sem rekel, če ti pa ni prav, pa pusti vino v sodu!» Vzame na to vrč z vodo in jo vlije pri vehi v sod, rekoč: «Butec, ako ne moreš vina plačati, si ga ne daj natočiti.» Pavliha je pustil to mirno storiti, in je šel, rekoč: «Zdaj vidim, da si butec; nihče ni tako zvit, da bi ga budala ne mogla prekaniti in če bi pil prav krčmar.» Vrč z vinom, ki ga je pod plajščem imel, je pa Pavlihec zadovoljno domu nesel veselo žvižgaje.

35. Povest.

Kako bi bil imel Pavliha obešen biti, kako mu pa spet zvijača dobro služi.

Ko pa Pavliha od krčmarja pride, je ta še le njegovo govorjenje premislil, gleda po beriču, teče za Pavlihom in ga doide na cesti. Berič ga prime in najde oba vrča pri njem, praznega in onega z vinom. Zavoljo tega ga tatvine obsodita in v mestno hišo, od ondi pa v ječo peljeta. Po kratki pravdi ga obsodijo, da zavoljo tatvine kol zasluži, torej mora na kol priti. Nekteri sodnikov pa so rekli, da ni nič enacega, kakor zvijača. Krčmar se je hvalil, da ga nihče ne more goljufati, bolj naj bi se bil varoval. Tisti pa, ki so na Pavliho piko imeli, so rekli, da je tat in zato mora viseti, zato so ga na kol obsodili. Ko tedaj dan pride, ko je imel Pavliha h kolu peljan in obešen biti, je bilo vse mesto na nogah, nekteri peš, nekteri na konjih; tudi ga je ljudstvo razno pomilovalo, da zavoljo take majhne stvarice ob življenje pride, in nazadnje je bilo še gospodom žal, da so ga obsodili, in radi bi bili Pavlihi še življenje pustili, pa kar je bilo sklenjeno, se ni dalo več prenarediti. Mnogi bi bili tedaj radi vedeli, kako smrt bo storil, ker je bil, v življenji tako čuden človek. Nekteri so mislili, da je copernik in so djali, da jim bo še osle kazal; večjidel so mu pa vsi življenje privoščili. Ko ko ga tedaj h kolu peljejo, se je prav mirno zadržal, tako, da se mu je vsak čudil, in ljudje so mislili,

da je obupanje tega krivo. Ko pod kol pride, reče vsem sodnikom, k njemu priti, odpre svoja usta in prosi ves ponižen, da bi mu samo eno prošnjo še privolili, ker jih ne bo ne za življenje ne za život, ne za blago ne za premoženje, ne za kako drugo veliko reč prosil, ampak samo majhno reč, ktera se dá brez nevarnosti in škode lahko storiti, in ktere mu modri sodniki gotovo ne bodo odrekli. Sodniki so bili vsi zbrani in bi bili radi vedeli, česa jih bode prosil; zavoljo tega stopijo malo na stran, se posvetujejo in sklenejo, njegovo poslednjo voljo spolniti in ga uslišati, če le zoper njegovo govorjenje ni. Pavliha reče: «Kar sem govoril pri tem ostanem; le nekaj malega je, česar prosim, ako mi hočete to storiti, podajte mi roke.» Obljubili so mu tedaj z ustmi in z rokami. Potem stopi na oder in reče glasno: «Mogočni gospodje! Zanesem se v vašo obljubo in prosim tedaj, da, ker me bote res z tega sveta spravili, krčmarju in beriču, ki sta me na kol pripravila, zapoveste, da tri dni zaporedoma prideta in me na tešče v hrbet pihata!» — «Fejte bodi!» so rekli, «to je nespodobna prošnja, pa vender smo mu obljubili. Rajši ga spustimo, tako se svoje obljube rešimo.» Tako se je Pavliha rešil in je šel vesel iz tistega mesta.

36. Povest.

Kako se Pavliha pri nekem mlinarji vdinja in hlapcem žago na dvoje razbije.

Na svojem popotovanji pride Pavliha mimo mlina, pri katerem je bila tudi žaga za deske. Hlapci so ravno na nekem hlodu sedeli in malicali. Pavliha se začne ž njimi pogovarjati in jim pripoveduje svoja pota. Da se jim je debelo lagal, kar je mogel, se že tako vé. Med tem pride tudi mlinar in ga posluša. Njegovo vedenje je mlinarju dopalo, in ko mu Pavliha pové, da je tesar in da je tudi že pri žagah delal, ga vpraša mlinar, ali bi ne hotel pri njem ostati: potrebuje ravno takega hlapca. Pavliha mu pokima in začel je tudi koj malicati, kar mu je prav dobro dišalo in delal je, kakor bi bil že star znanec med njimi. Po jedi so začeli zopet delati in Pavliha je moral hrastove hlode na žago valiti pomagati, kar mu je pa menj dišalo kakor pa malica. Kmalo se je tega dela naveličal in mislil je, kako bi jo zvil, da bi od njih prišel. Ko tedaj hlapci veliko žago prinesejo, da bi grče odžagali, jim reče: »Kakošno je pa to delo z vašim sem ter tje vlečenjem, kakor da bi vsak hotel žago dobiti? Pri meni doma ima vsak svoje delo in vsak svojo žago. Vi se pa zastonj trudite, ker vsak žago k sebi vleče. Pokazati vam hočem, kako imate storiti; jaz ne morem gledati, da bi se za eno žago dva prepirala.» Ko to izreče vzame sekiro in razbije žago čez sredo ter reče: »Tako, zdaj zná vsak svojo žago imeti brez pre-

piranja.» Hlapci pa, ko to vidijo, tečejo k mlinarju in mu povedó, kaj je Pavliha naredil. Mojster priteče, da bi mu Pavliha žago plačal, toda Pavliha ga ni čakal, ampak vzela ga je senca.

37. Povest.

Kaj je Pavliha z nekimi gospodi in z mladim prašičkom počel.

Pavliha pride v veliko mesto, v katerem je kralj in ves njegov dvor prebival. Posebnosti in lepe hiše ogledavši si misli: poldan je, po kakem prebivališči se je treba ozreti, in čas je, svoj skrčen želodec namazati, kajti danes še nisem imel grizljeja v ustih. Gre tedaj naravnost v eno največjih gostilnic in vpraša hlapca, ali se kaj za jesti dobi. Ta ga prijazno sprejme in mu reče, da veliko imenitnih gospodov sem jest hodi in če hoče on s temi jesti. Pavliha mu reče: da; gre v stanico in se vsede k imenitnim gospodom, ki so se vsi nepričakovanemu gostu čudili. Z veseljem so ga gledali, kako mu je jed dišala, in so si smejaje sklede ponujali, katerih nobene ni Pavliha mimo sebe pustil, da ni poprej zajel iz nje. Ker je Pavliha na konci mize sedel, je prišla vrsta nazadnje na njega. Nazadnje pride tudi pečen prašiček na mizo. Že od daleč je Pavliha ves zaljubljen vánj oči obračal. Čez nekaj časa mu pomoli sosed ploščico s pečenim prašičkom, ki je kakor živ na nji stal in pomarančo v gobcu držal. Zdaj so gospodje glave vkup pomolili in čakali, kaj

bo s prašičkom začel. Obračal je ploščico zdaj sem, zdaj tje, in ogleduje od vseh strani pečenčka, ki ga je tako prijetno v nos zgačkal. Nazadnje se to drugim gostom predolgo zdi, ker toliko časa ni hotel vá-nj vgrizniti in je že čas bilo v pisarnico iti. Eden tedaj reče izmeji jih: «Ljubi gost, vam prašiček zelo dopade, tudi vaši zobje še niso trudni; mi ne bomo več jedli, počnite ž njim, kar se vam poljubi; pa dobro pazite, to nam morate povedati, kaj boste s prašičkom počeli. Plačali ga bomo za vas, ali ste zadovoljni?» Pavliha ni dolgo pomišljeval ter reče: «Zakaj pa ne? že velja!» Obrne tedaj prašička tako, da mu ni v gobec, ampak nekam drugam gledal, obriše svoj prst ob prt, ga porine zadaj v prašička in ga obližne, rekoč: «To je mastno, to je sladko!» To videti zgubé gospodje vse veselje, se s Pavliho še dalje norčevati, ali pa mu celo to storiti, kar je on s prašičkom ravnokar storil. Eden za drugim poiščejo klobuke in so jo molcé iz gostilnice pobrali. Pavliha je vesel za njimi pogledoval, in ko vsi odidejo zavije prašička v papir, plača svoj dolg in se v pest smeje, da je gospode tako splačal.

38. Povest.

Kako Pavliha svinjo ubije in se potem zagovarja.

Čez dva dni potem, ko je tudi že svojega prašička pohrustal, pride Pavliha v neko vas, kjer je pri nekem kmetu véliki hlapec postal. Temu so Pavlihove muhe silno dopale, in kmalu mu je pri

hiši vse veljal. Nekega večera mu potoži kmet, da ima hudobnega soseda, kateri mu želi škodovati, kakor mu je mogoče. Pavliha si misli: Temu bom že jaz eno zagodel; to mojega gospodarja veseli; naj se zgodi, kakor se hoče. Ko tedaj drugo jutro na dvor pride, je sosedova svinja gnojišče njegovega gospodarja razrivala, zraven katerega je bila jama za gnojnico. Pavliha vzame desko in udari svinjo tako čez rebra, da je v gnojnico padla in se zadušila. Sosed pa ga je skrivaj gledal, začne silno vpiti in hoče imeti škodo plačano. Pavlihov gospodar mu pa reče: «Kaj je to meni mar? to je moj hlapec storil, njega tožite!» Sosed gre tedaj k županu in hlapca toži. Ta pusti Pavliho poklicati, da bi zaslišal, kako se je to zgodilo. Pavliha zgoodej vstane, osedla konja, mu dá zobati in piti in gre k županu. Ta je ravno kosil in je imel škudeljo črne kave pred saboj. Izpraševal ga je najprvo, kdo je in zakaj in kako je svinjo ubil. Pavliha stopi pred župana in mu pripoveduje, kako je svinja njegovo dvorišče razrivala in kaj je on storil. Ker je pa župan to reč še bolj in bolj natanko zvedeti hotel, mu reče Pavliha: «Ne zamerite, gospod župan! postavim, vi bi bili svinja in vaša kava gnojnica in jaz bi vam dal eno tako za uho (tukaj mu založi vročo zaušnico), da bi tukaj le v kavo padli; ravno tako sem tam naredil!» Župan je vpil na pomoč in ga je hotel zgrabiti; ali Pavliha jo pocedi skozi vrata v hlev, skoči na osedlanega konja in jo pokadi po svetu, ne da bi bil od svojega gospodarja slovo vzel.

39. Povest.

Kako se je Pavliha enkrat v zakonske zadeve mešal in prepiru kmalu konec storil.

V neki vasi so veliko veliko žganja in brinjevca kuhali, in kmet tam ne pozna skoro nobene druge pijače, kakor žganje, ali kakor ga po domače imenujejo: šnops. Koliko nemirnosti, nepokoja, pretepa je že žganje v marsikaki hiši napravilo, že vsak vé, kateri je že tudi kedaj v kozarček pregloboko pokukal, in je bil potem od svoje drage zakonske polovice doma ne preveč prijazno sprejet. Tudi je po žganji že marsikdo dom in dvor zapravlil.

Necega večera gre Pavliha iz necega mesta nazaj v svoje domovanje ter sliši v neki čevljarski rodbini strašno razgrajanje. Vstavi se pod oknom in sliši, kako je čevljarja žena kozje molitvice brati učila, ker se je v krčmi vpijanil. «Ti nesnaga!» mu reče, «že spet prideš domu kakor prasica, jaz pa ne vem, od kod kruha za jutri.» — Moža pa je to peklo in hotel je, da bi njegova veljala; imenoval je svojo ženo staro avšo, opravljivko in prepirljivko. Ko je to četrto ure tako trpelo, jej reče čevljar, naj mu večerjo prinese. Žena mu pa reče: «Zakaj te ni bilo domu o pravem času, zdaj ne kuham več.» Čevljar zgrabi svojo drago in vpije: «Ali mi boš dala jesti? Pečenine hočem!» Ko mu pa na to žena reče: «Figo, če jo hočeš!» je strašno začel kleti; svojo ženo s pestmi biti in vpiti: «Da bi te hudič živo vzel!» — Pavliha si misli: Zdaj mi je

dosti! Vzame velik kamen in ga zadrvi v okno, da vse razdrobi. Čevljar in čevljarica nista vedela, kaj je to; mislila sta, da res vrag skozi okno pride in da ju bo vzel. Ko bi bil trenil, je bil mir med njima. Pavliha pa je pobral peté, da bi mu ne bilo treba okna plačati.

40. Povest.

Kako Pavliha židu konja prodá in ga ogoljufa.

Kmalu potem pride Pavliha v meklenburško deželo, kjer konje slovečega plemena redé, in si kupi lepega konja. Ko na svojem konji mimo neke krčme jezdariti hoče, se mu konj ustavi, zakaj navado je imel, da je hotel pri vsaki krčmi obstati. No, si je mislil Pavliha, saj ga jaz tudi lahko en poliček prekucnem, vroče je. Stopi tedaj s konja in ga priveže k kolu. V krčmo gré, v kateri je več pivcev skup sedelo. Pri mizi je sedel tudi žid, ki je s konji kupčeval; že od daleč mu je konj dopadel. K Pavlihi stopi in ga vpraša, ali prodá konja in koliko hoče zá-nj imeti. Pavliha se je nosil, kakor da bi bil kak grof in reče: «Tega konja ne moreš kupiti. Samuel, to je pravi Meklenburžan in velja 300 kron.» — «Nu», reče žid, «kam pak mislite, milostivi gospod. Tacega konja vam jaz za dvanajst kron pripravim, koliko stavite?» — «Nesramni mavšelj!» ga zavrne, «ali tacega brez madeža in krotkega kot ovca!» — «No», reče žid, «ali hočete 20 kron za-nj?» Pavliha mu odgovori: «Nekaj ti hočem povedati. Hebrejec, ali držiš, da te

trikrat s svojim bičem pristrižem, in^ˆ dam ti ga zastonj.» — «O vaj,» reče žid, «mislim, da se norčujete z manoj; s kratka, kako dobim tega konja?» — «Slišal si že, kaj sem ti rekel,» odgovori Pavliha, «če držiš, da te trikrat pristrižem z bičem.» — «Mož beseda,» reče žid, «ti gospodje tukaj so priče.» — «Dobro», pravi Pavliha, «kedaj ti hočem tri dati? Ali hočeš, da koj začnem?» — «I,» odgovori Hebrejec, «enkrat mi jih je držati; koj na mestu mi jih znate našteti.» Potem ukaže Pavliha klop prinesiti, položi žida na njo ter reče: «Tri tedaj hočeš držati, in ko jih prejmeš, je moj lisec tvoj.» Zdaj švrkne s svojim bičem, ga vzdiguje in vžge eno židu po koži, da se je vil, skakal in upil, da je bilo joj. «Kako se ti je prilegla, sín Abrahamov?» ga vpraša Pavliha, «ali hočeš une dve tudi koj imeti?» — «O vaj, o vaj!» je kričal žid. «Bodite usmiljeni, gospod, le ne tako hudo!» — «Vlezi se tedaj,» mu reče Pavliha, in ga še drugo vreže. Žid se je v bolečini skoro jezik odgriznil in omedlel; pa vendar je še rekel: «Oh, dajte mi urno še tretjo in poslednjo, da sem odpravljen; oh, kako me peče!» Pavliha se smeje ter reče: «Tretje znaš še dolgo čakati; in dokler té nimaš, ostane lisec moj, tukaj so priče!» Dasiravno žid skoro stati ni mogel, vendar ni nehal prositi, da bi mu še tretjo pritisnil. Pa Pavliha se, ne dá pregovoriti. Polič vina plača ubozemu židu, konja zasede in zgine.

41. Povest.

Kako je Pavliha rekel, da je svojo mošnjo z denarji zgubil in kako v tej priložnosti k topli peči pride.

Necega poznega večera, ko je že temno bilo, pride Pavliha ves premôčen in od mraza trd v neko vas, da bi tam prenočil. Ko v krčmo pride, je mnogo kmetov okrog tople peči sedelo, ki so se o vojski, o vremenu, strahovih in copernicah in družih rečeh pogovarjali. Pavliha pa ni imel več prostora pri topli peči, da bi se posušil, ampak je moral v kotu hiše ostati. Krčmar mu prinese polič vina in ga vpraša, od kod in kam. Pové mu Pavliha, da je hotel na trg iti, da se mu je pa velika nesreča primerila, ker je zunaj pred vasjo pri veliki lipi svojo mošnjo z denarjem zgubil, katero je sicer dolgo iskal, pa je v temi ni mogel najti. Kmetje se spogledavajo, ko to slišijo in nehajo se pogovarjati. Krčmar reče Pavlihi, da je že prepozno ponoči, in da je preveč deževno, da bi se to noč kaj storiti moglo; drugi dan o zori hoče pa on sam ž njim na tisto mesto iti in iskati. Med tem pa so kmetje eden za drugim svoje kučme pobrali, se skozi vrata zplazili in tekli k omenjeni lipi, se mošnje polastit, dasiravno je kakor iz škafa dež lil. Potem, ko so bili že vsi odšli, se je začel Pavliha smejati in razodene krčmarju, da ni ne besedice resnice in da je samo k topli peči hotel priti, ktere so se poprej kmetje tiščali. Tisti čas, ko so kmetje zunaj v temoti tavali in po blatu brbali, se je Pavliha grel in s pečenko

mastil. Krčmarju je sicer goste pregnal, pa krčmar se je moral sam nad tem smeјati in rekel je drugi večer kmetom: «To pot ste na pravega naleteli, to je bil Pavliha!»

42. Povest.

Kako Pavliha prav nevedoma lonec denarjev dobi.

Drugi večer pride Pavliha zopet v neko vas, da bi tam prenočil. V vasi pa ni bilo nobene krčme in kmetje so že vsi luči pogasili. Dalje v prvo vas iti ni hotel, kajti temno je bilo in slaba pot, in vender ga ni nič družega čakalo. Nejevoljen gré skozi celo vas in je bil že skoro na konci, kar v poslednji hiši še luč zagleda. Tiho gre k oknu, da bi videl, kaj ljudje v hiši delajo, in ali bi morda ne dobil prenočišča. Ko je tako pod oknom stal, vidi, da je v hiši premožen kmet, ki je ravno s semnja prišel, kjer je par pitanih volov prodal. Ko kmet s svojo ženo denarje še enkrat na mizi prešteje, je hotel otrok tudi krajcar imeti; kmet pa mu reče: «Ne moreš ga potrebovati», in podrza svoje tolarje v lonec. Otrok pa ni nehal prositi in se začne nazadnje jokati, da bi mu oče krajcar dali. Kmet mu reče: «Ako mi ne molčiš, bom denarje divjemu možu dal.» Odpre pa res okno, pomoli lonec s tolarji skozi in reče: «Na, divji mož!» Pavliha mu vzame lonec iz rok in steče ž njim, kakor bi ga bil vihar odnesel. Kmet zažene hrup po vasi, pa kmete je bilo komaj mogoče iz prvega spanja zbuditi. Ko so

si oči zmeli in slišali, kaj se je zgodilo, so rekli: «Skopuhu to nič ne dé: prav se mu je zgodilo.» Vležejo se zopet nazaj in so pustili Pavliho pri miru.

43. Povest.

Kako bi bil imel Pavliha obešen biti, pa mesto tega petnajst goldinarjev dobi.

Drugi dan so tatú povsod iskali, in kmalu so prišli beriči tudi v vas, kamor je Pavliha o polnoči prišel in čez noč ostal. Ker je tako pozno prišel in zavoljo njegove posebne obleke, so koj njega sumili in peljejo ga pred gosposko. Tajiti ni mogel, ker so denarje pri njem dobili; peljali so ga tedaj k mestnemu sodniku. Ko ga ta ostro nagovori in po imenu, stanu in od kod da je, vpraša, odgovori Pavliha: «Strogi gospod sodnik! doma sem v pomorski deželi, ki ob morji leži: moj oče so bili mornar blizu 30 let, in so imeli nesrečo v viharji poginiti; mati so mi že tudi pred tridesetimi leti umrli: nikjer nisem doma na svetu in popotujem kakor pošten krtačar po svetu, da bi dela dobil. Vselej sem se varoval, koga goljufati ali okrasti; pa kar mi kdo dá ali ponudi, hvaležno vzamem; kmet mi je svoje denarje v roko dal in vzel sem jih, kakor so me ranjca mati učili. Ako sem krivično delal, se podvržem postavi; pa ne sodite človeka, ki ni ničesar kriv.» Sodnika in prisežne može je to govorjenje ganilo; ker se pa z nikakeršnim pismom

skazati ni mogel, in ker se jim je predrzen vlačugar zdel, so ga obtožili in sodnik ga zavoljo storjene tatvine na kol obsodi. Mestni gospodje so bili pa zoper to obsojenje in so rekli: «To se ne more in ne sme zgoditi, kajti naš mestni kol je za nas in za naše otroke.» Zavoljo tega so obsodbo prenamenili in sklenili, kol mu v hrbet vžgati in petnajst goldinarjev za pot dati, s pristavkom, da naj se pusti, kjerkoli hoče, s temi denarji obesiti, kjer ni nikjer doma. Pavliha se zahvali modrim gospodom za tako milostivo kazen in gré svojo pot.

44. Povest.

Kako Pavliha konja kupi in nekega kupca ogoljufa.

V mesto Vismar je prišel večkrat kupčevalec s konji, kateri je konje, ki so bili na semnji, za repe vlekel; kajti mislil je, da konji ne živé dolgo, če jim žima iz repa gré. Če se je tedaj žima kakemu konju izpulila rada iz repa ga ni kupil; ako je bila pa trdna, je imel dobro upanje do njega, da bo dolgo živel in da je dobrega plemena in kupil ga je. Drugi kupci so si to tudi dobro v glavo vtisnili in so se po njem ravnali. Ko Pavliha to izvé, si misli, temu moraš eno narediti, da ta prazna vera izmed ljudstva pride. Preskrbel si je tedaj konja, kateremu je naredil rep iz krvi in smole, da je bil kakor pravi rep. Na semenj ga pelje in drago dosti ceni, da ga nihče ni kupil, dokler kupec ni prišel

ki je konje za repe vlekel. Temu ga je po ceni ponudil, in kupec, kteremu se je lep in vreden zdel, stopi bliže in ga hoče za rep potegniti, Pavliha pa je tako naredil, da mu je rep moral v roki ostati, če je za-nj potegnil. Komaj začne tedaj kupec vleči, mu že rep v roki ostane. Silno se vstraši. Pavliha pa ljudi vkup pokliče ter reče: «Glejte hudobneža, kako mi je konja spačil!» Ljudje pritečejo, da bi bili mir naredili in so pogovorili kupca, da Pavlihi deset goldinarjev za rep dá. Pavliha je bil zadovoljen s tem.

45. Povest.

Kako Pavliha človeku, ki ga je nalagal, eno zaigra.

V nekem mestu je sedel Pavliha v družbi pri vinu v krčmi. Eden gostov ga povabi v norčiji na kosilo in mu reče: «Pridi jutri k meni na kosilo, če moreš.» Pavliha mu obljubi in misli, da je res. Ko pa drugi dan pride h kosilu, je bilo vse, vrata in okna, zaprto. Dolgo je letal okrog hiše, in v želodci mu je začelo že slabo prihajati; pa vrata so zmirom zaprta ostala, dasiravno je bil čas kosila že davno minil. Pavliha vidi, da je goljufan. Molcé jo spet potegne in si misli: «Ti mi ne odideš; ta te bo drago stala, bratec!» Drugi dan gré Pavliha od doma in najde ravno tistega človeka na trgu in ga prijazno ogovori: «Vi ste pač gostoljuben človek; goste povabite in greste sami od doma in še vrata zaprete spred in zad.» Ta mu pa od-
Pavliha.

govori: «Ali te nisem s pogodbo povabil, rekoč: ,Pridi jutri opoldan in jej z menoj, če moreš.’ Ker si vrata zaprte našel, se vé da nisi mogel pri meni kositi!» — «Zato ti bodi zlodej hvaležen,» mu odgovori Pavliha, «vsak dan se moram kaj novega učiti!» Človek se mu je sladko smejal ter rekel: «Ne bom ti nagajal; le pojdi zdaj v mojo hišo, odprta je in kuhanega in pečenega najdeš dovelj. Kmali bom prišel, ta čas znaš pa sam biti. Razen tebe nimam nobenega družega gosta.» — Pavliha gré in dobi ravno njegovo ženo pri ognjišči, ktera je pečenko pekla. Pavliha ji prinese pozdravljenje od njenega moža in ji reče, da mu je na trgu nekdo silno veliko ribo dal; urno naj gré z deklo na trg, da mu pomagata ribo domu nesti; on bo pa ta čas raženj vrtil. Žena pokliče deklo in obe hitete na trg. Spotoma pa srečata moža, ki ju praša, kam tako urno greste? Pové mu zdaj žena, da je Pavliha domu prišel in jima ukazal na trg iti, kjer je njemu, njenemu možu, nekdo veliko ribo daroval, da mu je pomagata domu nesti. Mož se za ušesi praska ter reče: «Ej, ako bi bila le ena doma ostala; meni nekaj po glavi šumi!» Ta čas je Pavliha hišo zgorej in spodej zaklenil, in ko mož s svojo ženo pred hišo pride, najdeta zaklenjena vrata. Zdaj reče mož: «Mislil sem si jo tako! Zdaj pa vidiš, po kakošno ribo si šla!» Trkala sta na vrata in rekla, da naj ju v hišo pusti. Pavliha priteče zdajci k oknu ter reče: «Nikar ne trkajte, nobenemu ne odprem; hišni gospodar mi je obljubil, da bom sam tukaj,

ker nobenega družega gosta noče. Zato pojdita le in pridita po kosilu.» Mož reče: «Res je, da sem tako rekel, pa mislil nisem tako. Pustiva ga le, naj jé; le potrpi, mu jo bom že vrnil.» Gré tedaj z ženo in z deklo v sosedovo hišo počakat, da bi se Pavliha nasitil. Ta je ta čas popolnoma vse skuhal, jed napravil, na mizo znosil in se dobro mastil. Potem ko se je nasitil, postavi ostanke zopet k ognju in odklene vrata. Ko gospodar z ženo in z deklo pride, reče Pavlihi: «Tako pravi gostje ne delajo, kakor si ti storil.» Pavliha mu pa odgovori: «Ali bi bil imel drugače storiti; to bi bilo neumno. Sicer pa še nisem vsega pojedel in sem kosti k ognji postavil. Dobro naj vam teknejo!» To izgovorivši, gré iz hiše. Hišni gospodar kislo gleda za njim ter reče: «Te bom že spláčal, ti prebrisana buča!» Pavliha pa mu je še od daleč klical: «Kdor najbolj zná, je mojster.»

46. Povest.

Kako Pavliha v nekem mestu od kmetie mleka nakupi in ga vsega vkup v eno kad zlije.

Nekoč pride Pavliha v neko mesto. Na trgu vidi, da so kmetice veliko mleka na prodaj prinesle. Zdajci misli, kako bi babam štrečno zmešal in jih prav razdražil. Vzame torej veliko kad, jo postavi na trg in pokupi vse mleko, kar ga je bilo na trgu. Vsako žensko, ki je z mlekom mimo prišla, je klical

glasno, kolikor je mogel, rekoč: «Tú sem, kdor mleko prodaja!» in vsem ženicam je ukazal, mleko v kad zlivat. Rekel je tudi mlekaricam, toliko časa čakati, da vse mleko vkup pokupi, potem hoče vsem plačati, kakor je prav. Ena je imela toliko mleka, druga menj, tretja več. Dolgo so morale čakati, dokler ni nobena več mleka prinesla in dokler ni bila polna kad. Vse so okrog kadi zdihaše sedele. Ko so se naveličale čakati in so hotele svoje denarje imeti, jim pokaže Pavliha svojo hudobijo, rekoč: «Danes nimam nič denarjev; ktera tedaj ne more 14 dni za-nje čakati, ko spet pridem, naj vzame svoje mleko nazaj iz kadi. Tukaj še stoji!» Po teh besedah Pavliha zgine, zakaj ženskam ni nič upal. Te so pa začele strašno kričati in prepirati se, ker je hotela vsaka največ mleka iz kadi imeti: ruvale in praskale so se, si puterske, steklenke in vedra v glavo metale, s pestmi bile, ena drugi mleko v oči brizgale, obleko ž njim polivale, ga na tla izlivale, da je bilo tako na tleh, kakor če bi bilo mleko deževalo. Mestjani so se pa tej komediji smejali in so Pavliho hvalili, da je tako kmeticam naredil. Ko pa domu pridejo, so videli, da so sami ogoljufani, ker so morali tisti dan kavo brez mleka piti.

47. Povest.

Kako Pavliha 12 slepim beračem reče, da jim je 12 goldinarjev dal, in vsak izmed njih misli, da jih je drug prejel.

Nekoč jezdari Pavliha iz nekega mesta in sreča pred mestnimi vrati 12 slepih beračev. Ko k njim pride, jim reče: «Od ko pridete, slepci?» Ti obstanejo in ko slišijo, da je na konji, si mislijo tedaj, da je imeniten gospod, zato se odkrijejo ter pravijo: «Omilovani uboščki smo bili v mestu, kjer je bogat mož umrl in po katerem so bile danes bilje, in milih darov smo dobili. Pa silno mraz je in zebe nas.» Potem reče Pavliha slepcem: «Silno mraz je, bojim se, da bodete zmrznili; vzemite tedaj teh 12 goldinarjev, pojdite v mesto h krčmarju J. in si dajte jedil prinesi. Ta čas bo pa mraz odjenjal in mogoče vam bo potem dalje iti.» Slepci se mu priklonejo, lepo zahvalijo, ker je vsak mislil, ta je denarje prejel, in drugi je mislil, tretji jih je dobil. Potem gredó v krčmo, v katero jim je Pavliha nasvetoval in tam rečejo, da so dobrotnika našli, kateri jim je 12 gold. daroval, in koje mislijo pri njem potrošiti. Krčmar je bil denarjev željen mož, pozabil je pa prašati, kedo ima denarje, in jim reče: «Ljubi prijatelji, to me veseli, in dobre dni bote pri meni imeli.» Koj ukaže vola pobiti, ga razmesari, skuha vsacemu slepcu velik kos in pustil jih je jesti, dokler niso vseh 12 goldinarjev zajedli. Potem jim pa reče: «Ljubi prijatelji, zdaj bomo pa

enkrat račun naredili; jaz mislim, da ste skoro 12 gold. zajedli.» To je bilo slepcem prav in vedno so eden drugzega prašali, kdo da je 12 goldinarjev prejel, da bodo krčmarju plačali. Prvi, drugi in tretji do poslednjega, noben ni hotel nič o denarji vedeti. Ostrmeli so naenkrat in so se za ušesi praskali, kajti bili so goljufani in tudi krčmar. Ta si je pa mislil: Ako jih spustiš, ne dobiš plačila ako jih obdržiš, ti še več pojedó in še večí škodo boš imel. Ker si tedaj ni vedel drugače pomagati jih zapré v svinjski hlev ter jim da kruha, sena in slame. Pavliha misli, da je že čas prišel, v kojem so zajedli ono svoto. Zavoljo tega se preobleče in jezdi v mesto k imenovanemu krčmarju. — Ko na dvorišče prijezdi, je hotel konja v hlevu privezati in vidi pri tej priložnosti, da slepci v svinjaku ležé. V hišo gre in reče: «Krčmar, zakaj pustite uboge slepe ljudi v svinjaku ležati; saj so menda tudi ljudje?» Krčmar mu odgovori: «Hotel bi, da bi bili, kjer se vse vode stekajo ali kjer poper raste, da bi mi le plačali!» Povedal je potem Pavlihi vse, kar se je zgodilo. Pavliha ga vpraša: «Ali ne morete nobenega poroka dobiti?» Krčmar mu odgovori: «Če bi kakega poroka mogel dobiti, bi bil zadovoljen in bi slepce izpustil.» Pavliha mu reče: «Dobro, po celem mestu hočem poprašati, da vam poroka dobim.» Potem gre Pavliha k nekemu dohtarju in mu reče: «Ljubi gospod dohtar, prosim vas, nekemu bolniku pomagat. Moj krčmar je vročinsko bolezen dobil, in posebno po noči ga ima tako hudo, kakor bi

bil obseden. Prosim vas, da bi mu pomagali.» Dohtar mu reče: «Bom poskusil, pa par dni morate potrpeti, kajti v tej bolezni se ne dá nič prehiteti, posebno ko pravite, da se vede kakor obsedenec.» Pavliha reče: «Bom šel sam njegovi ženi povedat, da pride in ji sami to poveste». Dohtar reče: «Dobro, recite ji le sem priti!» Gre tedaj Pavliha k svojemu krčmarju in mu reče: «Dobil sem vam poroka, in to je dohtar J.; ta bo za slepce dober stal, zato naj gré vaša žena z menoj k njemu, da ji to povè.» To je krčmarja veselilo in poslal je svojo ženo k dohtarji s Pavlihom. Ta pravi: «Gospod dohtar, tu je žena, povejte ji zdaj sami, kar ji imate povedati.» Žena je bila s temi besedami potolažena, gré zopet s Pavliho domu in pové to svojemu možu. Krčmar si misli: «Dober dovelj je ta!» izpusti slepce in jim reče iti, kamor se jim poljubi. Pavliha jo je tudi kmalu potem potegnil, ker vremenu ni upal. Tretji dan, ko še le dohtarja ni bilo, gre žena na njegov dom in ga terja za dvanajst gold., ki so jih slepci zajedli. Dohtar ji reče: «Ljuba žena! ne umem, kaj govorite; ali vas je mož s temi besedami k meni poslal?» Odgovori mu žena, dá. Dohtar ji reče na to: «To je v svoji vročinski bolezni govoril, ali je pa res obseden, kakor mi je bilo od vašega prijatelja rečeno.» Žena mu reče: «Gospod dohtar, mož nima ne vročinske bolezni in tudi obseden ni, ampak samo plačilo hoče imeti.» Reče ji potem dohtar: «Saj mi je bilo rečeno, da je v vročinski bolezni in da se posebno

po noči vede, kakor bi bil obseden. Obljubil sem, da bom prišel mu pomagat. Recite mu, naj pride k meni.» Žena pa jezna reče dohtarju: «Tako znajo vsi goljufi, kadar imajo kaj plačati. Vse narobe obrnejo in umejo takrat.» Tekla je zdaj domov po moža. Krčmar pride ves divji v dohtarjevo hišo z orožjem. To videti se začne dohtar bati in pokliče svoje sosede v pomoč zoper moža, ki je od hudiča obseden. Krčmar je vpil: «Goljuf, plačaj!» in hoče dohtarja vdariti. Med tem pridejo sosedge, ter ju spravijo komaj narazen. Videla sta, da sta oba goljufana. Pogovorila sta se, da hočeta vsak pol škode trpeti.

48. Povest.

Kako je Pavliha nekega krčmarja z mrtvim volkom strašil.

Bil je nek krčmar, ošaben in zabavljiv. K temu pride Pavliha v zimskem času, ko je debel sneg ležal. Ko je bila že temna noč, pridejo tudi trije kupci v to krčmo. Krčmar jih prijazno sprejme, poda jim roke, bil je zgovoren in jih tako-le nagovori: «Od kod tako pozno po noči, zakaj vas tako dolgo ni bilo?» Kupci so mu rekli: «Gospod krčmar, zato nas ni bilo, ker nas je potoma volk srečal, ki nas je prijel tako, da smo se morali ž njim bojevati.» To slišati, reče krčmar zbadljivo: «To bi vam bila sramota, če ste se pustili od volka prijeti, ko

ste bili vender trije; če bi jaz sam bil, in če bi mi v gozdu dva volka naproti prišla, bi ju hotel odpoditi.» S takim govorjenjem je svoje goste tako dolgo nadlegoval, da so šli spat. Pavliha je sedel pri njih in ni nič govoril, in le krčmarja poslušal. Spat so šli vsi v eno spalnico. Tú so se kupci menili, kaj bi napravili, da bi krčmarja za njegovo zabavljanje splačali. Reče jim Pavliha: «Prijatelji, videl sem koj, da je naš krčmar bahač; poslušajte me! jaz ga bom splačal, da vam ne bo nikoli več o volku govoril.» To je bilo kupcem prav in obljubili so mu dobro plačilo. Rekel je, naj le gredó po svoji kupčiji ta čas in ko nazaj pridejo, naj zopet tukaj ostanejo. On bo takrat tudi prišel in krčmarja bodo na bôso posadili. Kupci se napravijo, plačajo za-se in za Pavliho, kar so bili dolžni, in odjašejo. Krčmar pa je še za njimi zbadljivo vpil: «Gospodje, pazite, da vas kak volk ne sreča.» Rečejo mu: «Zahvalimo, da ste nas posvarili; ako nas volkovi požró, nas ne bo več.» Potem je šel Pavliha na sled, vjame volka, ga umori in ga na mraz postavi, da je trdo zmrznil. Ko so kupci zopet v tisto mesto nazaj prišli, dene Pavliha zmrznenega volka v širok žakelj in pride, kakor so se dogovorili, v tisto krčmo. Zvečer pri večerji je krčmar še vedno kupce z volkom dražil in rekel, da bi dva volka na drobne kosce razsekal, in to je trpelo celi večer, dokler niso šli spat. Pavliha je molčal in h kupcem gré v spavnico in jim reče: «Gospodje in ljubi prijatelji, prosim vas, ne še zaspati in pustite luč goreti.» Ko je šel krčmar

s svojo družino spat, gré Pavliha tiho iz spavnice, prinese mrtvega volka, ki je bil od mraza trd kot rog, ga postavi v kuhinjo pred ognjišče in ga podpré s palicami, da je po konci stal. Potem mu razkrene gobec, mu dene dva otročja čeveljčka vá-nj in gré v spavnico ter krčmarja pokliče. Ta ga kmalu sliši in vpraša, kaj hoče imeti? Reče mu: »Prinesite nam pijače; žeja nam ne pusti spati.« Krčmarja je to jezilo in reče: »To je že vaša navada, da noč in dan pijete!« Pokliče pa deklo in ji ukaže, jim pijače prinesiti. Dekla vstane, gré v kuhinjo in hoče luč prižgati. Ko pa volka z odprtim gobcem zagleda, se ga tako vstraši, da ji luč iz roke pade, na dvorišče zbeži in nič družega ne misli, kakor da je volk otroke snedel. Pavliha in kupci pa niso nehali, pijače prositi. Krčmar je mislil, da je dekla zaspala. Zato pokliče hlapca. Ko ta vstane in luč prižgati hoče, zagleda volka s čevljem v gobci in ne misli nič družega, kakor da je deklo požrl, in zbeži v hram. Pavliha reče kupcem: »Le potrpite, ta bo lepa!« Še tretjič pokliče krčmarja in ga vpraša, kje da sta dekla in hlapec, da ne prineseta pijače. Sam naj pride in luč prinese, ker oni ne morejo iz spavnice. Krčmar ni družega mislil, kakor da je tudi hlapec zaspal. Ves nejevoljen tedaj reče: »Ti nepokojneži mi preveč nepokoja prizadenejo s svojo pijačo!« Vstane tedaj, naredi luč in zagleda volka pred ognjiščem, kteremu so čevlji še iz žrela moleli. To videti steče h kupcem v spavnico in začne na vso moč vpiti: »Pojdite mi vender pomagat, ljubi

prijatelji, strašna zverina je v moji kuhinji; požrla mi je otroke, deklo in hlapca!» Gospodje gredo ž njim. Hlapec pride iz hrama, dekla iz hleva, žena prinese otroke iz spavnice, in vsi so živeli. Pavliha pa stopi k volku, ki se ni ganil, ga prekucne z nogo ter reče: «To je le mrtev volk in tako vpijete; kako ste boječ mož! Un dan ste hoteli z dvema volkoma se skusiti, tak jezik ste imeli, zdaj pa se vidi vaša srčnost.» Kupci so se mu jako smejali, mu plačajo zjutraj svoj dolg in jašejo s Pavliho dalje.

49. Povest.

Kako Pavliha jagnje ukrade in tistega, čegar je bilo, k jedi povabi, kateri mora še vino plačati.

V nekem mestu so ravno bukvoeza pokopali, ko Pavliha tjà pride. Mislil si je: Kako bi bilo, če bi k vdovi šel delat; morda bi ž njo dobro oral? Gré tedaj k nji in ji reče, da je bukvoez in praša po delu. Vdova mu reče, da je njen mož še le umrl, in če se na delo razume, hoče njega obdržati in dobro plačati. Pavlihi je bilo to všeč in brez odloga se loti dela. Vzel je veliko bukev, ki so imele vezane biti, in tolkel jih je celega pol dnè, da so bile tanke kakor belinci. Pa kmalu se mu delo uprè; zatorej vzame povoj, si obveže palec na desni roki in teče k vdovi. «Kaj pa je?» ga vpraša žena. Pavliha ji odgovori: «S kladivom sem si noht s palca odbil in to me strašno boli.» Ženi se je zlo smilil,

da se mu je to prigodilo, in reče mu, da naj se varuje in par dni počiva, dokler se prst ne zaceli. Rekla je tudi še, da je pač slišala, kako priden da je bil. Ker se mu je pri vdovi tožilo, je šel na sprehod ali pa je soseda obiskal, ki je bil bogat pa skop mož. Temu so reči, ktere je Pavliha pripovedoval, zlo dopale, in kmalo je bil njegov prijatelj. Ko necega dne bogatinca doma ni bilo, se ukrade Pavliha v njegov hlev in vzame mlado jagnjiče. Prinese ga domu ter reče gospodinji: «Ker je jutri moj god, se hočem malo potraktirati; specite mi to jagnje za-me in za mojega gosta.» Žena stori, kakor ji je Pavliha ukazal. Ta obiše drugi dan svojega soseda in ga povabi h kosilu. «Ljubi sosed,» reče mu, «ker je danes moj god, vas povabim z mano na dobro pečenko; le nekaj vam moram skrivaj povedati, ker ste moj prsrčen prijatelj; jagnje sem ukradel, zato se vam ne bo gnjusilo; ako hočete k meni priti, me bo veselilo. Dobre volje se bova imela.» Sosed mu oblubi priti in pride tudi ob določeni uri. Gospodinja prinese pečenko, ktera jih že od daleč prijetno v nos drega. Pavliha reče: «Ljubi mojster, kar sem skrivaj povedal, ohranite za-se in nikakor ne razodenite, da je jagnje ukradeno. Saj tega nihče ne voha.» — «Ej, ej!» mu reče sosed, «zanesite se, da bom molčal; ná, moja roka!» Jedla sta tedaj jagnje in tudi gospodinja jima je morala pomagati, ktera je med tem čisto pozabila, da je vdova. «Vse bi bilo zdaj prav,» reče Pavliha, «če bi le tolika suša ne

bila; pečenka je pa tudi še silno osoljena in h veselju gré tudi kupica vina.» Sosed je pač dobro umel, kaj je Pavliha na jeziku imel, pa storil je kakor da bi ga ne umel in nov kos pečenke si vzame na plošček. Pavliha pa reče: «Ali veste kaj sosed, bokal starega hočemo srkniti, gostitelj ga plača.» Sosed si zdaj ni mogel pomagati; že za voljo časti je mogel dovoliti in reče, da le. Pavliha vzame tedaj denar v roko, kojoj dene čez drugo roko, ter ga vpraša: «Ali je v zgornji ali v spodnji? Sosed odgovori: «V spodnji,» in urno spusti Pavliha denar v spodnjo roko. Sosed je moral tedaj bokal vina ukazati prinesiti, kar mu je pa vse veselje do jedi vzelo. Pavliha natoči, trčne s sosedom in pije na njegovo zdravje. Ko so pa vino popili, reče Pavliha: «Ljubi sosed, ker ste za vino dali, vam še nekaj povem. V začetku sem vam rekel, da je jagnje ukradeno, in roko ste mi dali, da tega nikomur ne bodete povedali; kadar na svoj dom pridete seštejte svoja jagnjeta, če vam li nobenega ne manjka. Skopuh se razsrdi, da ga je Pavliha tako prekanil ter ob denarje in ob jagnje pripravil. Pavliha pa se mu je smejal in je še tisto uro mesto zapustil.

Sklep.

Tacih in enacih muh je Pavliha silno veliko v svojem življenji uganjal. Pa kakor je živel, tako je tudi umrl. Še pred svojo smrtjo je svojo žlahto in svoje dobrotnike ogoljufal, ker je polno skrinjo kamenja in čepin zapustil, v kateri so zlata in srebra dobiti upali. Kakor je bilo vse njegovo življenje narobe, tako je šlo tudi po njegovi smrti vse narobe ž njim. Nazadnje, ko so ga imeli v grob dejati, se vtrgajo vrvi pod njegovo trugo in ta se po konci postavi v jamo. Pustili so ga tudi takó in ga zakopali.

